

Spelen in Midden-Drenthe

**Beleidsplan voor de speelvoorzieningen
in Midden-Drenthe
2011-2020**

Mei 2011

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING

INLEIDING

1.1	Waarom een beleidsplan voor speelvoorzieningen?	6
1.2	Doel van het beleidsplan	6
1.3	Plan van aanpak	6
1.4	Input doelgroepen	7
1.5	Leeswijzer	7

2 ACHTERGRONDINFORMATIE ALGEMEEN

2.1	Buiten spelen is belangrijk voor kinderen	8
2.2	De rol van speelvoorzieningen voor de leefbaarheid	10
2.3	Relevante richtlijnen, wettelijk kader, interne kaders	11
2.3.1	Internationaal	11
2.3.2	Landelijk beleid en wetgeving	11
2.3.3	Gemeentelijk beleid	13

3 HUIDIGE SITUATIE MIDDEN-DRENTHE

3.1	Werkwijze in Midden-Drenthe	14
3.1.1	Werkwijze in vogelvlicht	14
3.1.2	Organisatie	14
3.1.3	Onderhoud en beheer	15
3.1.4	Budget speeltuinen	15
3.2	Verdeling van de speeltuinen	16
3.2.1	Aantal speeltuinen	16
3.2.2	Bijzondere speelplekken	16

4 VISIE SPEELBELEID 2011-2020

4.1	Speerpunten	18
4.2	Thema's	18
4.3	Spreiding van speelplekken en toestellen	19
4.3.1	Meer evenwichtige spreiding	19
4.3.2	Normen	19
4.3.3	Gevolgen normen voor de dorpen	20
4.3.4	Speelplannen per dorp/buurt	23
4.3.5	Ruimtelijke ordening: rekening houden met speelwaarde	23
4.4	Samen werken aan speelruimte	24
4.4.1	Betrokkenheid van buurten stimuleren	24
4.4.2	Organisatie en budgetten	25
4.5	Verschillende soorten speelplekken	
4.3.1	Buurtspeeltuinen	27
4.3.2	Schoolpleinen	28
4.3.3	Bovendorpse plekken	28
4.3.4	Sportplekken	28
4.3.5	Natuurspeelplekken	29
4.3.6	Drie generatie plekken	29
4.3.7	Kinderen met een beperking	29
4.3.8	Overige bijzondere plekken	30
4.6	Vormgeving van speelplekken	30
4.6.1	Goede basisinrichting	30
4.6.2	Veiligheid	30

4.6.3 Duurzaamheid.....	31
4.6.4 Honden in de speeltuin.....	31
5 UITVOERINGSPLAN	32
5.1 Activiteiten.....	32
5.2 Financiën	33
LITERATUUR.....	34
Tabellen:	
<i>Tabel 1: Normen voor formele speelruimte .....</i>	20
<i>Tabel 2: Visie spreiding per dorp .....</i>	21
<i>Tabel 3: Visie spreiding per buurt (grotere dorpen).....</i>	22
Bijlagen:	
<i>Bijlage 1: Actuele situatie per dorp maart 2011</i>	
<i>Bijlage 2: Overzichtskaart</i>	
<i>Bijlage 3: Uitkomsten kinderenquête per speeltuin</i>	
<i>Bijlage 4: Tips en checklist voor de speeltuin vrijwilliger</i>	

SAMENVATTING

In Midden-Drenthe zijn ruim 125 plekken met speelvoorzieningen die openbaar toegankelijk zijn. De gemeente doet het groot onderhoud en de grote jaarlijkse inspectie. Vrijwilligers doen klein onderhoud en eens in de twee maanden een periodieke inspectie. De afspraken zijn omschreven in overeenkomsten. Buurtspeeltuinen hebben zich georganiseerd in de vereniging Speeltuinoverleg Midden-Drenthe. Met ons huidige systeem voor de speelvoorzieningen, hebben we een laagdrempelige manier om participatie te stimuleren.

Waarom speelbeleid:

Met het beleidsplan spelen in Midden-Drenthe, willen we graag onze unieke werkwijze vastleggen en aanscherpen. Daarbij achten we het nodig dat de spreiding van de speeltoestellen over de locaties en leeftijden wordt verbeterd. Ook is er een andere werkwijze nodig bij de scholen. Sport, natuurlijk spelen en een grotere bindende rol tussen buurtbewoners zijn onderwerpen die meer aandacht zouden moeten krijgen.

Door de conferentie en enquête over spelen in 2009 hebben we een goed beeld van wat er leeft onder volwassenen en kinderen in Midden-Drenthe, zowel in hoofdlijnen als een oordeel per speeltuin. Ook zijn de gegevens over de kinderen en dorpen geanalyseerd. In overleg met Speeltuinoverleg Midden-Drenthe is dit door de afdeling Openbare werken uitgewerkt in een beleidsplan. Het beleidsplan geeft een basis voor een planmatige aanpak van de speelvoorzieningen voor de komende 10 jaar. Voor de komende twee jaar is er een uitvoeringsplan opgenomen.

Buiten spelen

Buiten spelen is belangrijk voor de ontwikkeling van kinderen, lichamelijk en sociaal. Kinderen spelen overal, maar een speelvoorziening is voor hen een eigen plek in de vaak drukke omgeving. Een goede speelvoorziening houdt rekening met de activiteiten van kinderen, mogelijkheden voor creativiteit en hun behoefte aan rust. Dit kan met een speeltuin met toestellen of met een natuurlijke speelplek. Belangrijk is de ligging van de plek en de uitdaging die het biedt voor de verschillende leeftijden.

De kinderen zijn qua leeftijd ingedeeld in drie groepen: 0 t/m 5 jaar, 6 t/m 11 jaar en 12 t/m 14 jaar. De kleinsten blijven vlak bij huis en hebben een besloten intieme plek nodig. Zijn ze iets ouder, dan gaan ze verder van huis (basisschool meestal tot 400 meter) en hebben ze meer uitdaging nodig. De groep van 12 t/m 14 maakt ook nog gebruik van de speeltuin en heeft behoefte aan speelvoorzieningen, die op hen zijn gericht, met mogelijkheden voor sport, ontmoeting en uitdaging. Vandaar dat ook de groep 12 t/m 14 jaar in dit beleidsplan zijn opgenomen.

Natuurlijke locaties waar kinderen mogen spelen, zijn ideaal voor zowel beweging, rust, fantasiespel als constructiespel. Dit soort locaties vereist wel een bepaalde oppervlakte en ligging en is vooral geschikt voor kinderen vanaf 6 jaar.

Wettelijke kaders en richtlijnen

Gemeenten hebben een morele dwang om te zorgen voor voldoende speelgelegenheid. In een beleidsbrief van het ministerie is aan gemeenten gevraagd om er voor te zorgen dat 3% van de ruimte wordt gereserveerd voor speelruimte, de '3% norm'. De veiligheid van speeltoestellen wordt gewaarborgd via het warenwetbesluit Attractie- en speeltoestellen. Ook moet rekening gehouden worden met het Bouwbesluit.

Gemeente Midden-Drenthe heeft in haar Visiefilm en in de Jeugdnota aangegeven voorzieningen voor de kinderen/jeugd belangrijk te vinden. Leefbare dorpen, stimuleren van beweging en ontwikkeling van kinderen. Bestemmingsplannen geven hiervoor de mogelijkheden.

Speerpunten:

De speerpunten voor de komende 10 jaar zijn:

- Het aanbieden van voldoende en veilige speelruimte voor alle kinderen tot 14 jaar.

- Een gevarieerd en uitdagend aanbod aan speelruimte en speelvoorzieningen realiseren, die aansluit op de behoeften van de kinderen die in de buurten wonen.
- Bewoners stimuleren tot participatie, en bewoners stimuleren zelf initiatieven te nemen. De gemeente wil de bewoners hierbij ondersteunen met een heldere organisatie, financiën en een goed geregelde aansprakelijkheid.
- Aandacht voor natuurlijk spelen en bewegen in de openbare ruimte en hiermee het verbeteren van welzijn en gezondheid van de jeugd in Midden-Drenthe.
- Stimuleren openbaar toegankelijke schoolpleinen, zonder onnodig verantwoordelijkheid bij de gemeente te leggen waarvoor zij niet verzekerd is
- Kernen aantrekkelijk houden voor gezinnen met kinderen, door levend en actief speeltuinwerk te stimuleren, met speeltuinen en activiteiten.
- Kinderen betrekken bij plannen in de buurt.

Stimuleren inspraak en participatie

In de speeltuin leren kinderen én volwassenen elkaar kennen.

Speeltuinen kunnen een rol spelen in de betrokkenheid van bewoners met elkaar en hun leefomgeving. Bewonersparticipatie is daarom belangrijk. De vrijwillige inzet van vele bewoners in onze gemeente voor de speeltuinen moeten we behouden en waar mogelijk versterken

Betere spreiding toestellen over de dorpen en leeftijdsgroepen

Aan de hand van normen kun je aangeven hoeveel speelplekken of toestellen er moeten zijn in een dorp of buurt. We gaan ervan uit dat er 0,13 - 0,19 speeltoestel per kind aanwezig moet zijn, vooral op plekken waar kinderen weinig speelruimte hebben. In het buitengebied wordt in de dorpen rekening gehouden met de grotere kinderen die buiten de bebouwde kom wonen. In totaal zijn er voldoende speeltoestellen, echter ze zijn niet evenwichtig verdeeld. Voor de dorpen met de grootste knelpunten willen we de komende twee jaar een dorp/buurtspelplan maken.

Verschillende speelplekken

De gewone speeltuinen vormen de basis in de buurt. Daarnaast zijn en blijven schoolpleinen belangrijke speelplekken voor kinderen. Vanaf 2012 komen er nieuwe overeenkomsten, in overleg met de schoolbesturen.

Voor kinderen vanaf een jaar of 9 moet er meer aandacht komen. Dit geldt zowel voor kinderen in de dorpen als kinderen uit het buitengebied. Voor kinderen vanaf een jaar of 9 buiten de bebouwde kommen zouden er bovendorpse locaties moeten zijn, waar ze andere kinderen kunnen ontmoeten, en waar ze kunnen spelen en sporten.

Verder willen we natuurspeelplekken te realiseren. In Westerbork is er al een plek gerealiseerd aan de Weglängen die als natuurspeelplek gezien kan worden.

Door het creëren van drie-generatie-speelplekken, waar zowel kinderen, jongeren als volwassenen gebruik kunnen maken van beweegruimte, kan ontmoeting en beweging met elkaar gestimuleerd worden.

Als kinderen met een beperking wil spelen in de speeltuin maar hier vanwege zijn beperking niet terecht kan, kan dit worden aangekaart bij de gemeente zodat er (zo mogelijk) aanpassingen gedaan kunnen worden.

Alle speeltuinen moeten een goede basisinrichting hebben. We willen streven naar kwaliteit door zorgvuldig kleur- en materiaalgebruik. Verder moet een speeltuin veilig zijn, ook wat betreft verkeer en water.

Financiën

De komende tijd wordt er extra geld gevraagd voor de uitvoering van enkele speerpunten in de periode 2012- 2013. Dit betreft vooral het uitbreiden van speelvoorzieningen in Nagtegaal, Hooimaveld en Smilde en het realiseren van bovendorpse speelvoorzieningen. Totaal is hiervoor € 100.000,- benodigd.

Hoofdstuk 1 INLEIDING

Er zijn ongeveer 125 plekken met speelvoorzieningen in gemeente Midden-Drenthe. Veel van de speelvoorzieningen staan er dankzij de inzet van bewoners, die 'baas in eigen speeltuin' zijn en ook werkzaamheden in de speeltuin doen. De toestellen staan meestal op gemeentegrond en de gemeente draagt de aansprakelijkheid, onderhoud en veiligheid. Ook de schoolpleinen doen mee als openbare speelvoorzieningen. Vereniging Speeltuinoverleg Midden-Drenthe behartigt de belangen van de vrijwilligers.

1.1 Waarom een beleidsnota voor speelvoorzieningen?

In Midden-Drenthe werken we al jaren met een redelijk uniek en succesvol concept voor de speelvoorzieningen. Dit is echter tot nu toe nog niet vastgelegd in een beleidsnota of ander soort notitie.

Waarom speelbeleid:

- Omdat we onze unieke werkwijze graag willen vastleggen en aanscherpen.
- Omdat de spreiding van de speeltoestellen over locaties en leeftijden beter kan
- Omdat er een andere werkwijze nodig is bij scholen
- Omdat we meer aandacht willen hebben voor sport en natuurlijk spelen
- Omdat de speeltuinen nog meer een bindende rol kunnen spelen tussen buurtbewoners
- Omdat de Vereniging Speeltuinoverleg Midden-Drenthe pleit voor een helder, goed onderbouwd en doordacht speelruimtebeleid, gericht op dat speelplekken uitdagend blijven voor kinderen, er betrokkenheid is van de buurt, en het volgen van trends.

1.2 Doel van het beleidsplan

Doel van dit beleidsplan is om een goede basis te hebben om planmatig te kunnen werken aan de speelvoorzieningen in onze gemeente. Behalve aan het gemeentebestuur, is de nota daarom ook gericht op bewoners, instanties en ambtenaren die met spelen in Midden-Drenthe te maken hebben en hiermee werken. Het beleidsplan bevat ook achtergrondinformatie, om de plannen te verduidelijken.

Met het beleidsplan willen we:

- het beleid voor de komende 10 jaar vastleggen, met als uitgangspunt de huidige werkwijze
- een goede basis vormen voor een planmatige aanpak van de speelvoorzieningen, rekening houdend met ontwikkelingen en richtlijnen.
- een begin maken met een uitvoeringsplan voor de komende periode.

1.3 Plan van aanpak

In overleg met de wethouder en na een collegebesluit, is in 2009 is een start gemaakt met voorbereidingen voor het speelbeleid. Mede in het kader van het 10-jarig bestaan van de Vereniging Speeltuinoverleg Midden-Drenthe in 2009, is er een grote kinderenquête gehouden, en is er een conferentie georganiseerd over spelen. Op die manier zijn meningen en ideeën verzameld van een aantal belangrijke doelgroepen: kinderen, ouders, vrijwilligers, scholen, raadsleden, buurgemeenten en verschillende afdelingen van de gemeente Midden-Drenthe. Bovendien is zo het belang van spelen breed onder de aandacht gebracht in de gemeente, maar ook daarbuiten.

Op basis van de verzamelde gegevens van de doelgroepen, bevolkingscijfers, en vele relevante informatie, is dit beleidsplan geschreven door afdeling Openbare Werken. Tijdens het opstellen van het beleidsplan is meerdere malen teruggekoppeld aan de

Vereniging Speeltuinoverleg Midden-Drenthe. Ook is er overleg geweest met Welzijn Midden-Drenthe.

Speelbeleid kan op verschillende manieren beschreven worden. Er is voor gekozen om het beleidsplan vooral te richten op openbare plekken waar speeltoestellen staan of die op een andere manier speciaal zijn ingericht voor het spelen van kinderen in de openbare ruimte. Deze plekken worden wel 'formele speelplekken' genoemd. Informele speelplekken zijn plekken in de openbare ruimte waar kinderen spelen, maar die hier niet speciaal voor zijn ingericht (een parkeerplaats, een stoep, gazons, bos).

Plan van aanpak

Met goedkeuring van het college van B&W zijn in 2009 meningen en ideeën verzameld met het oog op het te ontwikkelen beleidsplan spelen. Vervolgens is gestart met het opstellen van het beleidsplan, dat gericht is op de formele speelplekken: openbare plekken met speeltoestellen in Midden-Drenthe. Speeltuinoverleg Midden-Drenthe is betrokken geweest bij het opstellen van het beleidsplan.

1.4 Input doelgroepen

Enquête kinderen

In september 2009 is er een schriftelijke enquête gehouden onder alle kinderen in de gemeente Midden-Drenthe, in de leeftijd van 2 t/m 12 jaar. De enquête is ingevuld door ongeveer 1000 kinderen, dit betekent dat ruim een kwart van de kinderen van 2 t/m 12 jaar heeft meegedaan. We weten dus van 1000 Midden-Drentse kinderen hoe vaak en waar ze spelen, in welke speeltuin ze meestal spelen en wat ze van deze speeltuin vinden (algemeen, netheid, veiligheid, speelwaarde en wensen). Deze gegevens zijn ook voor ontwikkelingen lokaal goed te gebruiken. In het algemeen kan worden gezegd dat kinderen in Midden-Drenthe gelukkig nog veel buiten spelen vergeleken met veel leeftijdsgenoten elders in het land (meer dan 95% van onze kinderen speelt vaak buiten). De kinderen spelen vooral buiten om andere kinderen te ontmoeten. De meeste kinderen spelen in eigen tuin of op eigen erf, op de tweede plek staat de speeltuin. 75% van de kinderen geeft een positieve beoordeling over de speeltuin. Jongens zijn iets negatiever dan meisjes. Bovendien neemt de tevredenheid af naarmate de kinderen ouder worden. Voetbalveldjes, schommels en klimtoestellen zijn favoriet. (Zie voor een uitgebreide toelichting Bijlage I).

Conferentie volwassenen

Vlak na de enquête is er in oktober 2009 een conferentie geweest waar de volwassenen aan het woord kwamen. Aan de hand van verschillende thema's met presentaties van professionals, is er van gedachten gewisseld. Er waren vertegenwoordigers van veel verschillende doelgroepen, namelijk Vereniging Speeltuinoverleg Midden-Drenthe, gemeente (college, ambtenaren, raadsleden), Welzijnswerk Midden-Drenthe, scholen, speeltuin vrijwilligers, sport, woningbouw, politie, ouders, dorpenoverleg, et cetera.

Door de conferentie en enquête over spelen in 2009 hebben we een goed beeld van wat er leeft onder volwassenen en kinderen in Midden-Drenthe, zowel in hoofdlijnen als een oordeel per speeltuin.

1.5 Leeswijzer

De volgorde van dit beleidsplan is als volgt:

- eerst geven we algemene informatie over spelen en relevant beleid (H 2)
- dan volgt een beschrijving van de huidige situatie in Midden-Drenthe (H 3)
- De visie voor de komende 10 jaar is beschreven in Hoofdstuk 4.
- Tot slot geven we aan wat er daarvoor de komende twee jaar in de praktijk moet gebeuren (H 5 Uitvoeringsplan).

Hoofdstuk 2 ACHTERGRONDINFORMATIE ALGEMEEN

2.1 Buiten spelen is belangrijk voor kinderen

Spelen is ontwikkelen

Een spelend kind maakt zich allerlei vaardigheden eigen en oefent zo voor later. Een kind oefent zijn vaardigheden tijdens veel activiteiten, zoals op school. Maar als een kind speelt, bepaalt het zelf, zonder tussenkomst van volwassenen, wat het zal spelen, met wie, waar, hoe lang, volgens welke regels en waarmee. Natuurlijk zijn er grenzen aan de ruimte en ingrijpen van met name ouders. Maar de vrijheid waarmee het kind, binnen de hem geboden context, zijn spel kiest, is belangrijk om dit kind tot evenwichtige volwassene te laten opgroeien.

Buiten spelen is gezond

Kinderen hebben steeds meer te maken met allerlei problemen:

- Steeds meer kinderen hebben overgewicht
- Steeds meer kinderen hebben problemen met luchtwegen
- Zelfstandige mobiliteit van kinderen neemt af

Buiten spelen is gezond en helpt om (de kans op) deze problemen te verminderen.

Waar spelen kinderen

Kinderen spelen buiten in de hele woonomgeving. In de ideale situatie zijn er geen speelvoorzieningen nodig. Helaas is de praktijk niet ideaal. De ruimte wordt steeds verder ingeperkt, vooral door woningbouw op open plekken in het dorp, een enorme toename van het autoverkeer en de hiervoor benodigde parkeerplaatsen, hondenpoep, enzovoorts. Hierdoor is er steeds minder plek voor kinderen om te spelen. Plekken die speciaal voor kinderen zijn aangelegd zijn daarom steeds belangrijker. Deze speelvoorzieningen worden ook 'formele speelruimte' genoemd.

Kinderen blijven natuurlijk niet alleen binnen die speciaal voor hen ingerichte plekjes. Kinderen beginnen bij de drempel bij de voordeur, de tuin, de speeltuin, de straat, het plantsoen, dan de straat verderop, dan de speeltuin in de andere wijk. Speeltuinen zijn een baken, een herkenbaar en vast punt: hier mag je spelen, hier komen ook andere kinderen. Een speeltuin is zo een ontmoetingsplek en vaak een startpunt van spel met elkaar.

Hoe spelen kinderen

Bij de inrichting van speelvoorzieningen is het goed om rekening te houden met de verschillende manieren om te spelen door kinderen. Spelen hoeft niet altijd actie te zijn. Kinderen zijn 25% van de tijd dat ze buiten spelen, in rust. Ze brengen bij het buitenspelen gemiddeld niet meer dan 10% van hun tijd door op een speeltoestel. Kinderen kijken, praten, maken plannen. In speelvoorzieningen is de volgende indeling te maken wat betreft speelfuncties. Het beste is om alle functies aanwezig te laten zijn. Tussen haakjes het percentage van de tijd dat gemiddeld door een kind aan die functie wordt besteed in de praktijk.

- **Beweging:** (45%): klimmen, duikelen, rennen, fietsen, schommelen, glijden.
- **Rust:** (25%): zitten, kletsen, toeschouwer zijn van iets, rondkijken vanaf een heuvel.
- **Balspel:** (13%) voetbal, tafeltennis, basketbal, volleybal.
- **Fantasiespel:** (3%) vader-moedertje, winkeltje, schooltje, circusje, zandtaartjes bakken, hutjes bouwen, verstopperkje.
- **Constructiespel:** (4%) bouwen en experimenteren met zand, water, losse materialen, kuilen, plassen, bladeren, stenen en takken.

Verschil naar leeftijd

Er is natuurlijk een duidelijk verschil tussen kinderen van verschillende leeftijden. Een veel toegepaste indeling is die van 0 t/m 5 jaar, kinderen van 6 t/m 11 jaar en 12+. Deze indeling wordt in dit beleidsplan dan ook gehanteerd. Niet alleen het soort spel verschilt, ook de actieradius neemt toe naarmate kinderen ouder worden. Een actieradius is de cirkel die je om het huis van een kind kan trekken, waarbinnen hij meestal blijft als hij buiten speelt.

0 t/m 5 jaar

Kinderen onder de 6 spelen nog vaak binnen of heel dicht bij huis. Meestal gaan deze kinderen niet verder dan 100 meter van hun huis (actieradius 100 meter). Kinderen onder de 6 doen vooral constructie- en fantasiespel. De speelplek voor deze groep moet intiem, veilig en beschermd zijn. Er moet plek zijn waar de ouders kunnen zitten.

6 t/m 11 jaar

Kinderen van 6 tot en met 11 jaar gaan zelfstandig iets verder van huis, maar blijven meestal in de voor hen bekende omgeving. De actieradius van jongens ligt meestal wat verder dan die van meisjes; jongens spelen relatief meer buiten dan meisjes. Gemiddeld is de actieradius voor deze leeftijdsgroep 400 meter. Jongens doen vooral actief spel, meisjes meer rondkijken, regelspelletjes en praten. Bij de inrichting moet met beide doelgroepen rekening worden gehouden. Gebleken is dat de 6-9 jarigen het meeste buiten spelen.

12 t/m 14 jaar

Al vallen ze meestal onder de groep 'jongeren', jeugd van 12 t/m 14 jaar maakt ook nog gebruik van de speeltuin en heeft behoefte aan speelvoorzieningen, die op hen zijn gericht. Vandaar dat ook de groep 12 t/m 14 jaar in dit beleidsplan zijn opgenomen. Deze groep jeugd kan zelfstandig vaak meer dan 10 kilometer van huis. Toch blijven ze het liefst in de eigen sociale omgeving/buurt/dorp, hun actieradius is meestal 1000-3500 meter. Ze willen graag elkaar ontmoeten, kletsen, sporten en elkaar uitdagen. Ook grotere schommels en klimtoestellen zijn geliefd. Helaas wordt vaak onvoldoende rekening gehouden met deze groep.

Voor jongeren worden speciale voorzieningen aangelegd zoals jeugdsozen, skateplekken, JOP's (jongeren ontmoetingsplekken). Dit gebeurt vanuit de gemeenteafdeling Samenlevingszaken en deze voorzieningen vallen dus niet onder de speelvoorzieningen (afdeling Openbare Werken). Voor de leeftijd 12 tot en met 14 jaar is er dus een overlap. Deze groep is nog regelmatig te vinden in speelvoorzieningen, en zou er bij gebaat zijn als er meer rekening met ze wordt gehouden in speeltuinen. Dit kan vooral met sportieve elementen, en plekjes om even te zitten en ontmoeten. .

Kinderen leren door te verkennen

Welke leeftijd een kind ook heeft, het leert door te verkennen. Eerst zijn ze onder de hoede van de ouders. Er is een voorspelbare omgeving. Zo langzamerhand leren ze barrières overwinnen: fysiek en sociaal, omgaan met geboden en afspraken, van stoep naar straat. En dan met een jaar of 7 zelfstandig op pad, naar school, vrienden en speelplekken. Ze komen steeds vaker de onvoorspelbare omgeving tegen: met spoorlijnen, verkeerswegen, waterwegen, vreemde buurten. Door kinderen telkens te laten verkennen, leren ze omgaan met voor hen onvoorspelbare situaties. Dit is belangrijk voor later, als ze zelfstandig in het leven moeten staan, dat vol onvoorspelbare situaties zit. Dus: biedt uitdaging, dingen om te verkennen en de zelfstandigheid om te verkennen, binnen een veilige setting.

Een speeltuin is meer dan een paar speeltoestellen

In ons land zijn ongeveer alle plekjes tegenwoordig bewust ingericht. Er zijn maar weinig plekjes die braak liggen, of natuurlijke uitdaging bieden, met name in de grotere kernen. Een kind wil ook graag in zijn spel eigen, nieuwe ideeën vormen en zelf dingen maken en ontdekken. Dit is de basis voor creativiteit, zelf problemen leren oplossen.

Naast de afwezigheid van natuurlijke uitdagende plekken, zijn het vaak ook de ouders die de kinderen belemmeren in hun creativiteit. Volwassenen moeten kinderen voldoende ruimte geven om creatief te zijn, ook al is dit soms hinderlijk. Een kind dat buiten speelt wordt vies en maakt soms rommel.

Het afnemen van creatief spel is ook deels te verklaren door de kinderen zelf. Televisiekijken wordt vaak genoemd. Of televisie kijken invloed heeft op creativiteit en eigen, initiatief, is niet bekend. Wel is het zo dat het televisiekijken de tijd beperkt die kinderen buiten spelen. En dan komen we op het aspect tijd, want ook kinderen hebben steeds minder tijd. Ze moeten naar sport, muziekles, huiswerk maken etc.

Natuurlijk spelen

Als we bedenken waar we als volwassenen vroeger zelf speelden, dan denken de meeste mensen aan een natuurlijke omgeving. Wat is er mooier dan bosjes, kuilen, takken, stenen en zand, waarmee je zelf kunt bedenken wat je er mee doet. Natuurlijke locaties waar kinderen mogen spelen, zijn ideaal voor zowel beweging, rust, balspel, fantasiespel als constructiespel. Dit soort locaties vereist wel een bepaalde oppervlakte en ligging en is vooral geschikt voor kinderen vanaf 6 jaar.

Hoe daag je kinderen uit om buiten te spelen

De neiging om binnen te blijven is groot. Ten opzichte van vroeger is er meer ruimte in huis per kind, er is meer concurrentie van tv en computer. Halen en brengen gebeurt vaak in de auto. Gelukkig spelen de kinderen in onze gemeente nog relatief veel buiten, zo is gebleken uit de enquête. Kinderen kun je uitdagen om buiten te spelen door rekening te houden met hoe kinderen spelen en met de behoefte per leeftijdsgroep. De speeltuin is belangrijk, maar ook waar deze ligt en hoe deze te bereiken is.

Wipkip

De wipkip is een wipveer, in de vorm van bijvoorbeeld een beest of motor. Dit toestel willen we graag onder de aandacht brengen, omdat het een toestel is dat erg veel werd en wordt toegepast, terwijl kinderen er snel op zijn uitgekeken. Ze wippen, meestal in hun eentje, een paar keer heen en weer en gaan dan weer naar de volgende uitdaging. De speelwaarde is nihil. De wipkip-invasie is verklaarbaar: een wipkip is een makkelijke en goedkope oplossing. Vooral na de kaalslag in speeltuinen door de invoering van het Attractiebesluit (warenwet besluit veiligheid speeltoestellen) zijn gemeenten op grote schaal relatief goedkope wipkippen en andere weinig inspirerende speeltoestellen gaan plaatsen.

Buiten spelen is belangrijk voor de ontwikkeling van kinderen, lichamelijk en sociaal. Kinderen spelen overal, maar een speeltuin is voor hen een eigen plek in de vaak drukke omgeving. Een goede speeltuin houdt rekening met de activiteiten van kinderen, mogelijkheden voor creativiteit en hun behoefte aan rust. Dit kan met een speeltuin met toestellen of met een natuurlijke speelplek. Belangrijk is de ligging van de plek en de uitdaging die het biedt voor de verschillende leeftijden.

2.2 De rol van speeltuinen voor de leefbaarheid

De leefbaarheid in een buurt heeft te maken met veel zaken: voorzieningenniveau, veiligheid, milieu, kwaliteit openbare ruimte, sociale kenmerken, handhaving. In dit complexe geheel kan een speeltuin in al zijn eenvoud een belangrijke rol vervullen.

In de speeltuin leren kinderen én volwassenen elkaar kennen. Uit de enquête bleek dat de reden om buiten te spelen voor 35% van de kinderen te maken heeft met het ontmoeten van andere kinderen. Maar een speeltuin is ook aanleiding om contacten te leggen tussen buurtbewoners. Jonge ouders ontmoeten elkaar bij het spelen van kinderen, of ontmoeten elkaar bij een klusdag. Bij het organiseren van activiteiten worden sociale banden sterker.

Door meer contact is er meer overleg en meer verdraagzaamheid naar elkaar.

Bewonersparticipatie

In het algemeen kunnen bewoners op verschillende niveaus betrokken worden bij de openbare ruimte.

- 1 **Meeweten:** bewoners krijgen voorlichting over de plannen van de gemeente
- 2 **Meepraten:** bewoners krijgen de gelegenheid om mee te praten over de voornemens van de gemeente, zonder dat dit gevolgen hoeft te hebben voor de besluitvorming
- 3 **Meebeslissen:** bewoners hebben een bevoegdheid in het nemen van beslissingen
- 4 **Meedoen:** bewoners nemen uitvoerende taken op zich in aanleg en beheer.

Bewonersparticipatie heeft een positieve uitwerking op de woonomgeving. Als bewoners een duidelijk aandeel hebben in de planvorming, realisatie en beheer, blijken ze zich verantwoordelijker te voelen voor de omgeving. Dit uit zich in terugdringen van vandalisme, vervuiling, sociale isolatie en het bevorderen van sociale cohesie.

Speeltuinen kunnen een rol spelen in de betrokkenheid van bewoners met elkaar en hun leefomgeving. Bewonersparticipatie is daarom belangrijk.

2.3 Relevante richtlijnen, wettelijk kader, interne kaders

De taak om voor speelruimte te zorgen ligt bij de gemeenten.

Hoewel niet wettelijk verplicht, hebben gemeenten een zogenaamde 'morele dwang'.

Hierbij geven wij in het kort de relevante regelgeving en kaders aan.

2.3.1 Internationaal

Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind (1989)

In het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind van de Verenigde Naties, dat ook door Nederland is ondertekend, staat de verplichting van de betrokken landen om zich in te spannen voor voldoende spel- en recreatiemogelijkheden voor kinderen. Daarvoor dient er voldoende kwalitatieve (openbare) ruimte te zijn waar kinderen en jongeren hun vrije tijd door kunnen brengen.

2.3.2 Landelijk beleid en wetgeving

Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen (1997/2003)

Vanaf 1997 is het 'Attractiebesluit' van kracht. Sinds 2003 valt dit onder de Warenwet.

De wet geeft aan dat de beheerder ervoor moet zorgen dat het toestel veilig te gebruiken is.

Dat wil zeggen dat het toestel veilig geïnstalleerd en goed onderhouden moet zijn, volgens de vastgestelde normen. Dit geldt ook voor het bodemmateriaal.

Elk speeltoestel moet een logboek hebben. In dit logboek moeten gegevens over de fabrikant/importeur, de installateur, eigenaar en beheerder staan, maar vooral ook gegevens over het toestel zelf, keuringen, inspecties, onderhoud en ongevallen. De beheerder houdt het logboek bij en bewaart dit (eventueel digitaal). De Voedsel en Warenautoriteit / Keuringsdienst van Waren controleert en kan altijd het logboek van een toestel opvragen.

VROM: 3% richtlijn (2006)

Op 14 april 2006 heeft de Minister van VROM een beleidsbrief buitenspeelruimte aan alle gemeenten gezonden ter nadere uitwerking van de Nota Ruimte op dit punt. In deze beleidsbrief worden gemeenten opgeroepen om drie procent van nieuw te ontwikkelen wijken te reserveren voor buitenspeelruimte. In de brief staat vermeld dat er in nieuwe wijken zoveel mogelijk gezorgd moet worden dat 3% van de ruimte besteed wordt aan speelruimte, en dat er in oude wijken zoveel mogelijk naar dit getal toegewerkt zou moeten worden.

Bij nieuwbouw en herstructurering kan een speelruimtenorm maatgevend zijn voor het stedenbouwkundig ontwerp. In bestaande wijken kan een norm fungeren als ijkpunt en streefbeeld.

Het gaat om 3% van het uit te geven gebied die een bouwbestemming heeft (tuinen, huizen, winkels), dus exclusief de openbare ruimte. De 3% wordt gereserveerd voor speelruimte en hoeft niet direct ingericht te worden met speeltoestellen.

Duurzaam inkopen

De overheid wil concrete stappen zetten naar een duurzame samenleving en geeft zelf het goede voorbeeld. Door als overheid duurzaam in te kopen, krijgt de markt voor duurzame producten een stevige impuls. De overheden hebben voor zichzelf doelen gesteld ten aanzien van duurzaam inkopen.

Duurzaam inkopen is het rekening houden met milieu- en sociale aspecten in alle fasen van het inkoopproces. Bij milieuaspecten gaat het om bijvoorbeeld energie- of materiaalgebruik. Ook de mogelijkheden van een tweede leven na het afdanken van de materialen speelt mee.

De sociale aspecten krijgen de vorm van een inspanningsverplichting op het terrein van de mensenrechten en vier fundamentele arbeidsnormen: vakbondsvrijheid, afschaffing van kinderarbeid, van dwangarbeid en van discriminatie op het werk. Leveranciers moeten kunnen aangeven dat zij hier aan voldoen. Ondermeer speeltoestellen, banken en afvalbakken vallen in de productgroep 'Straatmeubilair'. Agentschap NL (voorheen Senternovem) heeft hiervoor criteria beschikbaar gesteld.

Overig landelijke wetgeving

Woningwet: het bouwbesluit (2003)

Formeel vallen speeltoestellen in de openbare ruimte ook nog onder het Bouwbesluit. Het bouwbesluit bevat technische voorschriften voor de constructie, gebruiksveiligheid en brandveiligheid. Fabrikanten van speeltoestellen houden bij de productontwikkeling rekening met deze technische voorschriften, in zoverre ze een aanvulling vormen op het Besluit Veiligheid van Attractie- en Speeltoestellen. Indien er sprake is van verschillende technische eisen in beide besluiten voor dezelfde aspecten van een speeltoestel, overheerst het Besluit Veiligheid van Attractie- en Speeltoestellen. Voor het plaatsen van speeltoestellen moet soms een bouwvergunning aangevraagd worden. De huidige eisen voor het aanvragen van een bouwvergunning zijn:

- Geen bouwvergunning voor speeltoestellen lager dan 3 meter
- Lichte bouwvergunning voor speeltoestellen tussen 3 en 5 meter hoogte
- Reguliere bouwvergunning voor speeltoestellen hoger dan 5 meter

Het Bouwbesluit wordt gehandhaafd door de gemeente. Maar voor speeltoestellen geldt dat na plaatsing de handhaving plaatsvindt door de Voedsel en Warenautoriteit.

Nieuw Burgerlijk Wetboek

In het Nieuw Burgerlijk Wetboek is ter bescherming van de consument sinds 1991 de productaansprakelijkheid geregeld. Consumenten kunnen op grond hiervan de fabrikant aansprakelijk stellen voor schade welke het gevolg is van een gebrek aan een speeltoestel, verkeerde of onvolledige plaatsing en/of onderhoud. Onder deze aansprakelijkheid vallen ook de door de leverancier aangegeven valzones en eventueel benodigde ondergronden. Ook kan schade ontstaan doordat een speeltoestel op een onveilige wijze is geïnstalleerd. In Midden-Drenthe worden daarom sinds enkele jaren de meeste speeltoestellen geïnstalleerd door of in opdracht van de speeltoestellenleverancier.

Wet voorzieningen gehandicapten

Speelplaatsen moeten ook, voor zover mogelijk, toegankelijk zijn voor kinderen met een handicap. Voor het gebruik van speelplaatsen door gehandicapten zijn in bovenstaande wet een aantal richtlijnen opgesteld die gehanteerd kunnen worden.

2.3.3 Gemeentelijk beleid

Visiefilm Midden-Drenthe 2020: Platteland leeft!

In 2008 heeft de raad een visie vastgesteld in de vorm van een film: hoe we zouden willen dat de gemeente er uitziet in 2020? In de film is aangegeven dat vrijwilligerswerk in 2020 nog vanzelfsprekend moet zijn, dat er een sterke sociale samenhang moet zijn en dat in alle dorpen jong en oud goed moeten kunnen leven. Goede voorzieningen zijn daarbij van belang.

Jeugdbeleid

Jeugdnota 'Talenten in Midden-Drenthe 2010-2013'

De nieuwe Jeugdnota is vastgesteld door de raad in januari 2010. Door het vaststellen van de Jeugdnota Talenten in Midden-Drenthe 2010-2013 geeft de raad zijn ambities weer met betrekking tot het lokaal jeugdbeleid in onze gemeente. In tegenstelling tot voorgaande jaren ligt de nadruk in de nota op talentontwikkeling en kansen om het jeugdige talent te benutten, in plaats van de nadruk te leggen op de zogeheten zorgjeugd.

De volgende onderdelen van het jeugdbeleid zijn van belang voor het speelbeleid:

- Alle jeugdigen moeten kunnen opgroeien tot goede wereldburgers; gelukkige volwassenen die naast werk hun vrije tijd zinvol en gelukkig doorbrengen. Door goede (opgroei- en opvoed)randvoorwaarden te scheppen, dragen wij bij aan onze toekomst!
- Elke gemeente heeft belang bij een aantrekkelijk vrijetijdsaanbod voor (kinderen en) jongeren om zo de leefbaarheid en de toekomstperspectieven te verbeteren. Een aantrekkelijke en nuttige invulling van vrije tijd voorkomt doelloos rondhangen in en om het huis, voorkomt kattenkwaad en erger, voorkomt depressies en gezins- of straatterrorisme of pesten op internet. De invulling van de vrije tijd verschilt per leeftijd, maar is essentieel voor een 'gezonde' jeugd. Een vrijetijdsaanbod bestaat uit sportieve, culturele en buurtactiviteiten.
- Beweging: Net zoals taalontwikkeling al begint vanaf dag 1, geldt dit ook bij het voorkomen van overgewicht en motoriekproblemen. Dit onderwerp, dat nauw samenhangt met overgewicht bij jonge kinderen verdient blijvende aandacht.
- Speelvoorzieningen: Voor jonge kinderen (tot 12 jaar) zijn er verspreid over de gemeente 125 openbare speelvoorzieningen. Dat kinderen veilig buiten moeten kunnen spelen, zult u als vanzelfsprekend ervaren. Buiten spelen heeft een positieve invloed op de sociale, motorische en intellectuele ontwikkeling van kinderen. Het nieuwe speelbeleid is aangekondigd in de nota Jeugdbeleid 2010-2013.

Overig gemeentelijk beleid

Groenbeleidsplan

In 2006 heeft de gemeenteraad ingestemd met het Groenbeleidsplan 2006-2015. Deze visie beschrijft de belangrijke groenstructuren binnen bebouwde kommen in onze gemeente en hoe we hier mee omgaan.

In de visie is duidelijk aangegeven dat groen ook een belangrijke sociale functie heeft. Grasvelden kunnen door kinderen prima gebruikt worden om te spelen.

Bestemmingsplannen

Voor het plaatsen van speelvoorzieningen moet altijd het bestemmingsplan gecontroleerd worden. In de meeste bestemmingsplannen in onze gemeente is het zo dat in gebieden met een bestemming groenvoorziening, altijd speeltoestellen geplaatst mogen worden.

Algemene Plaatselijke Verordening (APV, 2007)

Vooral ten aanzien van overlast van honden is de APV (artikel 2.3.14 en 2.3.15) van toepassing. Buiten spelen en poepende honden op hetzelfde veldje moet in elk geval op de formele speelplekken voorkomen worden.

Binnen de bebouwde kom op de weg moeten honden altijd aangelijnd zijn. Op kinderspeelplaatsen, sportvelden, zandbakken, speelweides en dergelijke mogen honden helemaal niet komen. Uiteraard is er een uitzondering voor geleidehonden van gehandicapten, en honden die een taak uitoefenen voor o.a. politie.

Honden mogen zich niet van uitwerpselen ontdoen op voetpaden, kinderspeelplaatsen, zandbakken of speelweiden.

Wettelijke kaders en richtlijnen samengevat:

Gemeenten hebben een morele dwang om te zorgen voor voldoende speelgelegenheid. In een beleidsbrief van het ministerie is aan gemeenten gevraagd om er voor te zorgen dat 3% van de ruimte wordt gereserveerd voor speelruimte, de 3% norm. De veiligheid van speeltoestellen wordt gewaarborgd via het warenwetbesluit Attractie- en speeltoestellen. Ook moet rekening gehouden worden met het Bouwbesluit.

Gemeente Midden-Drenthe heeft in haar Visiefilm en in de Jeugdnota aangegeven voorzieningen voor de kinderen/jeugd belangrijk te vinden. Leefbare dorpen, stimuleren van beweging en ontwikkeling van kinderen. Bestemmingsplannen geven hiervoor de mogelijkheden.

Hoofdstuk 3 HUIDIGE SITUATIE IN MIDDEN-DRENTHE

3.1 Werkwijze in Midden-Drenthe

3.1.1 Werkwijze in vogelvlucht

In Midden-Drenthe zijn ruim 125 plekken met speelvoorzieningen die openbaar toegankelijk zijn. Deze worden onderhouden door de gemeente in combinatie met de buurt of school. De gemeente doet het groot onderhoud en de grote jaarlijkse inspectie. Vrijwilligers (bewoners, ouders, scholen) doen klein onderhoud en eens in de twee maanden een periodieke inspectie.

Buurtspeeltuinen hebben zich georganiseerd in de vereniging Speeltuinoverleg Midden-Drenthe. Met ons huidige systeem voor de speelvoorzieningen, hebben we een laagdrempelige manier om participatie te stimuleren.

3.1.2 Organisatie

Gemeente

Het gemeentelijke 'Team Spelen' bestaat uit drie personen. Een medewerker beleid en projecten van afdeling Openbare werken coördineert het speeltuingebeuren en is budgethouder. Overeenkomsten, beleid, adviezen en nieuwe projecten behoren tot de taken. Sinds begin 2008 zijn er twee buitendienstmedewerkers die zorgen voor inspecties, logboeken, uitvoering aanleg en onderhoud, begeleiden werken door derden en de dagelijkse contacten met de contactpersonen uit de buurten. De gemeente heeft ervoor gekozen om het speeltuinwerk samen met bewoners te doen. Immers, het is de speeltuin van de buurt en als je als buurt samen zorgt voor de speeltuin is er meer betrokkenheid, goede aansluiting op wensen uit de buurt en kunnen mankementen eerder gesignaleerd worden. De afspraken tussen gemeente en bewoners/scholen staan sinds 2001 beschreven in overeenkomsten. Deze worden afgesloten per speeltuin, met een school, ouderraad, speeltuinstichting of -vereniging of met groepjes vrijwilligers. Inmiddels zijn er voor bijna alle speeltuinen overeenkomsten.

Speeltuinoverleg

In 1999 werd de vereniging Speeltuinoeverleg Midden-Drenthe opgericht. In 2001 werd een convenant ondertekend tussen gemeente en Speeltuinoeverleg. Speeltuinoeverleg behartigt de belangen van de speeltuin vrijwilligers die aangesloten zijn als lid. Zij worden daarbij ondersteund door Stichting Welzijn Midden-Drenthe. Met activiteiten zijn mensen geïnspireerd en geïnformeerd. In 2009 gestart met een website, een belangrijk communicatiemiddel naast de periodieke nieuwsbrief.

Samen met Speeltuinoeverleg en Stichting Welzijn, probeert de gemeente te zorgen voor goede begeleiding, financiën, juridisch afgedekte aansprakelijkheid en overleg structuren. De afspraken hierover zijn vastgelegd in het convenant (2001) tussen Speeltuinoeverleg en de gemeente, en in de overeenkomsten tussen gemeente en speeltuin vrijwilligers. Er zijn minimaal 2 overleggen per jaar tussen gemeente en het bestuur van Speeltuinoeverleg, waarbij minimaal 1x per jaar de wethouder deelneemt aan het overleg.

Speeltuinen

Voor elke speelplek is er een contactpersoon, waarmee de gemeente contact opneemt in geval van bijzonderheden of aandachtspunten in het onderhoud. Formulieren om zand te bestellen, inspecties en dergelijke zijn ook digitaal te downloaden en te versturen.

3.1.3 Onderhoud en beheer

Taakverdeling

Gemeente:	Gesteld wordt dat de gemeente zorgt voor alle zaken die te maken hebben met veiligheid en aansprakelijkheid. Ook zorgt de gemeente voor een aansprakelijkheidsverzekering (alleen als het gemeentegrond betreft) en vrijwilligersverzekering. De gemeente zorgt voor de verplichte veiligheidsinspectie eens per jaar, (digitale) logboeken, groot onderhoud en vervanging.
Bewoners:	De bewoners (of scholen) zorgen voor het dagelijks toezicht, een visuele inspectie eens in de twee maanden, het netjes houden van zand, valondergronden, zwerfvuil opruimen, vuilnisbakken legen. Verder melden ze bijzonderheden als ongevallen, vandalisme en gebreken die duidelijk zichtbaar zijn. Bewoners doen klein onderhoud (schoonmaken, verven, eenvoudige werkzaamheden) en helpen bij groot onderhoud en vervanging (bijv afbreken speeltoestel, uitgraven valondergrond, schuren hout).
Alescon:	Alescon (Sociale Werkvoorziening) doet in opdracht van de gemeente het onderhoud van groen en het grasmaaien inclusief het bijmaaien van graskanten en gras rond de toestellen.
Speeltuinoeverleg:	Als er bepaalde belangen spelen voor meerdere speeltuinen, treedt de gemeente in overleg met het bestuur van vereniging Speeltuinoeverleg Midden-Drenthe. Sinds 2009 heeft ze een website over speelvoorzieningen in Midden-Drenthe, waar ook gemeentelijke informatie en formulieren op staan. www.speeltuinoeverlegmiddendrenthe.nl

3.1.4 Budget speeltuinen

Gemeente

De gemeente heeft een structureel budget voor onderhoud en vervanging van speelvoorzieningen. Enkele jaren geleden is het budget verhoogd, omdat dit niet toereikend was. In 2011 is er helaas een bezuiniging doorgevoerd. In 2011 is het budget voor onderhoud, veilige ondergronden en vervanging € 144.000,- (excl eigen uren).

Speelvoorzieningen

Vrijwilligers krijgen per speelvoorziening een jaarlijkse bijdrage (€ 115) van de gemeente voor hun participatie. De vrijwilligers kunnen van dit bedrag vaste bijdragen (bankkosten, lidmaatschap Speeltuinoeverleg, kamer van koophandel e.d.), het klein onderhoud en eventuele kinderactiviteiten bekostigen. Speeltuinen die met dit bedrag niet uitkomen ontvangen van derden extra bijdragen, bijvoorbeeld voor extra toestellen of activiteiten.

Speeltuinoeverleg

Speeltuinoeverleg krijgt jaarlijks een vergoeding van € 1.250. Hierdoor kan de contributie van de leden laag worden gehouden, wat de deelname van de buurtspeeltuinen bevordert.

3.2 Verdeling van de speeltuinen

3.2.1 Aantal speeltoestellen

Midden-Drenthe heeft ruim 33.000 inwoners, waarvan 18 % in de leeftijd van 0 tot en met 14 jaar. In totaal zijn er op dit moment 130 speelplekken, bij scholen en in buurten. De gemeente beheert 871 toestellen, waarvan bijna 1/3 bij scholen staat en 2/3 in buurtspeeltuinen.

Hoewel er op het eerste gezicht veel toestellen zijn, is het opvallend dat er veel kleine toestellen zijn, en overwegend bedoeld voor kleinere kinderen of voor kort spel. Ook is de verdeling over de verschillende dorpen en wijken erg verschillend.

Van de in totaal 871 toestellen zijn er 154 klimtoestellen, 106 schommels, 130 sporttoestellen (tafeltennis, doeltjes/basketpalen, volleybal ed), 75 duikelrekken, 45 glijbanen, 138 wipkippen, 51 wipwappen, 73 zandbakken, 24 speelhuisjes, 1 kabelbaan en de ruim 100 overig (evenwichtsbalk, bokspringpalen, poefs etc.).

3.2.2 Bijzondere speelplekken

Scholen

De meeste schoolpleinen hebben ook na schooltijd een belangrijke functie als speelplek. Op enkele scholen na, hebben de scholen een overeenkomst met de gemeente voor beheer en onderhoud van de speelvoorzieningen. Deze speelvoorzieningen worden behandeld als een openbare speelvoorziening, en bekostigd vanuit het gemeentelijke budget Onderhoud Speelvoorzieningen. De gemeente zorgt voor het onderhoud, de inspecties, logboeken en de vervanging. De scholen doen (net als de bewoners bij buurtspeelplekken) klein onderhoud en tweemaandelijks controle. In totaal zijn er 23 scholen met een overeenkomst (15 openbare en 8 christelijke basisscholen). Dit betreft nagenoeg alle basisscholen in onze gemeente. In verband met de bezuinigingen is aangegeven dat er 20.000 euro op het reguliere budget bezuinigd moet worden op de speeltoestellen bij scholen.

In gemeente Midden-Drenthe is het openbaar onderwijs verzelfstandigd. Het bestuur is in handen van de stichting Openbaar Basisonderwijs Midden-Drenthe. De Christelijke basisscholen vallen alle onder het COG Drenthe.

Brede school

In een aantal dorpen zijn er plannen in ontwikkeling voor een Brede School (oa Hijken, Hoogersmilde, Bovensmilde, Westerbork). Een Brede School is een samenwerking tussen partijen die zich bezighouden met opgroeiende kinderen, vooral in de basisschoolleeftijd. Op deze manier kan goed op elkaar aansluitende opvang worden geboden. Behalve (basis)scholen, kunnen bijv. kinderopvang, welzijn, peuterspeelzaal, sport, cultuur en bibliotheek onderdeel zijn van de samenwerking.

Dit vraagt om bijzondere aandacht voor de speelvoorzieningen, zowel in de buurten waar scholen verdwijnen, als voor het nieuwe 'school'plein. Bij brede scholen hebben de schoolpleinen per definitie een nog bredere functie voor kinderen, wat een professioneel ontwerp voor speelvoorzieningen vereist.

Problemen Schoolpleinen

Er spelen ten aanzien van de schoolpleinen twee problemen. Ten eerste de aansprakelijkheid: gebleken is dat omdat de gemeente beheer en onderhoud doet op de schoolpleinen, er een aansprakelijkheid bij de gemeente kan komen te liggen, die niet door de verzekering van de gemeente wordt gedekt. De overeenkomsten met de scholen (de meeste ongeveer 10 jaar oud), moeten daarom worden vervangen door nieuwe.

Formeel is het zo, dat de school verantwoordelijk is voor onderhoud, inspecties en het bijhouden van logboeken van de speeltoestellen. Ook is een school verantwoordelijk voor toezicht als er onder schooltijd gespeeld wordt.

Ten tweede is het zo dat er relatief veel onderhoudsgeld naar de scholen gaat, dit gaat ten koste van de voorzieningen in de buurten. In feite zouden scholen zelf meer kunnen bijdragen aan de speelvoorzieningen, daar krijgen ze een bijdrage voor.

Peuterspeelzalen

Van de 10 peuterspeelzalen, zijn er 4 met een overeenkomst met de gemeente voor beheer en onderhoud. In Witteveen, Balinge en Zwiggelte is de speelruimte onderdeel van de ruimte bij school of dorpshuis en openbaar toegankelijk. In Westerbork is de speelruimte van de peuterspeelzaal gelegen op gemeentegrond en ook openbaar toegankelijk. De overige peuterspeelzalen hebben geen openbaar toegankelijke speelruimte.

Begraafplaatsen

In Beilen is op de nieuwe begraafplaats Eursingerhof een speeltoestel geplaatst. Doel is om kinderen die samen met hun ouders bijv een graf van een overleden broertje of zusje bezoekt, meer op hun gemak te stellen. Over het algemeen worden graven van kinderen vaak bezocht, en op deze manier hebben bezoekende broertjes of zusjes een eigen plekje waar ze zich welkom mogen voelen.

Sportvelden

In Nieuw-Balinge en in Hijken zijn speeltoestellen op het sportveld (op gemeentegrond).

Hoofdstuk 4 VISIE SPEELBELEID 2011-2020

4.1 Speerpunten

De komende 10 jaar willen we de volgende speerpunten centraal stellen in gemeente Midden-Drenthe:

- Het aanbieden van voldoende en veilige speelruimte voor alle kinderen tot 14 jaar.
- Een gevarieerd en uitdagend aanbod aan speelruimte en speelvoorzieningen realiseren, die aansluit op de behoeften van de kinderen die in de buurten wonen.
- Bewoners stimuleren tot participatie, en bewoners stimuleren zelf initiatieven te nemen. De gemeente wil de bewoners hierbij ondersteunen met een heldere organisatie, financiën en een goed geregelde aansprakelijkheid.
- Aandacht voor natuurlijk spelen en bewegen in de openbare ruimte en hiermee het verbeteren van welzijn en gezondheid van de jeugd in Midden-Drenthe.
- Stimuleren openbaar toegankelijke schoolpleinen, zonder onnodig verantwoordelijkheid bij de gemeente te leggen waarvoor zij niet verzekerd is
- Kernen aantrekkelijk houden voor gezinnen met kinderen, door levend en actief speeltuinwerk te stimuleren, met speeltuinen en activiteiten.
- Kinderen betrekken bij plannen in de buurt.

4.2 Thema's

Met het oog op de gewenste verbeteringen, is er een indeling in thema's gemaakt. Aan de hand van deze thema's willen we de visie vervolgens weergeven.

Thema's Visie 2011-2020

Spreiding van speelplekken en toestellen

- Evenwichtiger spreiding
- Normen
- Speelplannen per dorp/buurt

Samen werken aan speelruimte

- Betrokkenheid van buurten
  - Inspraak
  - Participatie
- Organisatie en budgetten
  - Gemeente en Speeltuinoverleg
  - Organisatie van buurten
  - Aansprakelijkheid

Verschillende soorten speelplekken

- Buurtspeelplekken
- Schoolpleinen
- Bovendorpse plekken
- Sportplekken
- Natuurspeelplekken
- Jongeren
- Drie generatie plekken
- Plekken voor kinderen met beperkingen
- Overige bijzondere plekken

Vormgeving van speelplekken

- Basisinrichting
- Veiligheid
- Duurzaamheid
- Honden in de speeltuin

4.3 Spreiding van speelplekken en toestellen

4.3.1 Evenwichtiger spreiding

Het onderhouden en beheren van speeltuinen kost geld. Hiervoor is budget beschikbaar, maar deze is niet oneindig. Het is daarom belangrijk dat dit budget evenwichtig over de gemeente wordt verdeeld. Om goed inzichtelijk te maken hoe de spreiding van speelplekken en toestellen in 2011 is, is hiervan een analyse gemaakt. (zie bijlage 1).

Op dit moment is de spreiding van speelplekken niet evenwichtig. Er zijn dorpen met weinig kinderen en relatief veel speeltoestellen. Er zijn echter ook dorpen en buurten met veel kinderen en relatief weinig speelgelegenheid.

4.3.2 Normen

Aan de hand van normen kun je aangeven hoeveel speelplekken of toestellen er moeten zijn in een dorp of buurt. Voor Midden-Drenthe hebben we normen opgesteld, waarbij rekening gehouden is met de actieradius van kinderen, en met het gemiddelde in andere plattelandsgemeenten. Ook is rekening gehouden met kinderen die in het buitengebied wonen. Is er heel veel informele speelruimte aanwezig, dan is het niet noodzakelijk om een formele speelvoorziening te realiseren. En... speelruimte blijft maatwerk per dorp/buurt.

Hoe komen we aan de normen:

- Deze zijn gevormd op basis van gebruikelijke normen elders in landelijke gemeenten, die overigens ongeveer overeenkomt met de gemiddelde situatie in onze gemeente.
- Er bestaat ter vergelijking ook een norm naar het aantal woningen per speelplek. In landelijke gemeentes is de gebruikelijke norm hiervoor ongeveer 133 woningen per speelplek. In Midden-Drenthe zijn ongeveer 14.000 woningen. Dit betekent dat er volgens de norm 105 speelplekken zouden moeten zijn.
- Een veel toegepaste methode is die met cirkels die rekening houden met de actieradius van kinderen en de belangrijkste barrières. Voor de kleinsten moeten er meer speelvoorzieningen zijn per wijk, maar jeugd vanaf 12 jaar heeft misschien aan 1 voorziening in een dorp voldoende. De actieradius van een kind betekent de afstand die het kind aflegt vanaf zijn woning. Per kind en per omgeving zal de daadwerkelijke radius verschillen. Toch is het een goede methode. Een kind van zes moet vanaf de speelplek de eigen woning kunnen zien, en als er iets is, snel thuis kunnen zijn: 100 meter is dan eigenlijk een maximum. Verder is het zo dat een actieradius/cirkel soms niet volledig gebruikt kan worden omdat er een drukke weg is of een kanaal. Je moet dus echt kijken naar de afstand die het kind ook daadwerkelijk kan bereiken.

Bij het plannen van een speelplek is het ook in verband met de actieradius van een kind belangrijk om de plek centraal in een buurt te hebben. Immers, een speeltuin in een hoek van een buurt ligt dan in het bereik van veel minder kinderen dan wanneer het centraal zou liggen.

Tabel 1 is zo opgesteld dat te zien is hoeveel plekken er op basis van de normen aanwezig moeten zijn, hoeveel ruimte er moet zijn en hoeveel toestellen er ongeveer moeten komen op basis van de normen

Tabel 1: normen voor formele speelruimte (speelvoorzieningen)

	Leeftijdscategorie binnen bebouwde kom			buitengebied
	0 tot en met 5 jaar	6 tot en met 11 jaar	12 tot en met 14 jaar	9+ incl buiten beb kom
1. Relatie leeftijd, spelbereik en verzorgingsgebied				
Afstand tot de woning	100 meter	400 meter	1000 meter	3500 meter
Verzorgingsgebied	3 hectare	50 hectare	300 hectare	4000 ha
2. Aantal per speelplek				
Aantal kinderen binnen de actieradius	15 tot 30	55 tot 70	85 tot 100	30-100
3. Inrichting speelplek				
Oppervlakte	100-500 m ²	500-2000 m ²	Minimaal 1000 m ²	Minimaal 1000 m ²
Voorzieningen: speeltoestellen incl kleinere spelaanleidingen	6 toestellen, bank, afvalbak /Gemiddeld 0,13-0,19 toestellen per kind	6 toestellen/Gemiddeld 0,13-0,19 toestellen per kind	6 toestellen /Gemiddeld 0,13-0,19 toestellen per kind	6 toestellen, spelen 9+, sport, zitgelegenheid
Voorbeeld	Zandbak, huisje, meerpersoons wipveer, glijbaantje, schommel	Trapveld, klimtoestel, schommel, kabelbaan, duikelrek	Trapveld, skatebaan, basketbal, zitplekjes, schommel	Sport, ontmoeting, natuurlijk spelen, combi-speeltoestel
Stimuleren	Fantasie, rollenspel, duidelijke grenzen, grove motoriek	Groepsbesef, creativiteit, bewustzijn natuur, beweging	Informele ontmoeting, sportieve krachtmeting, keuzes maken	Ontmoeting, sport, samen spelen

Een gemiddelde speelvoorziening heeft 6 speeltoestellen/spelaanleidingen (bankjes niet meegerekend). De norm is 0,13 tot 0,19 toestellen per kind.

4.3.3 Toepassing normen voor de dorpen

Op basis van de normen (tabel 1), en de uitwerkingen per dorp (bijlage 1), is in de volgende tabel per dorp aangegeven wat voor gevolgen dit op termijn heeft als deze worden toegepast.

In de tabel gaat het om alle kinderen tot en met 14 jaar die in een kern wonen.

Van de kinderen die in het buitengebied (buiten de kernen) wonen is alleen rekening gehouden met de leeftijd 9+, en wel in de vorm van bovendorpse plekken in nabijgelegen dorpen.

In totaal zijn er in 2011 ruim 800 speeltoestellen. De gebruikte normen geven aan dat het aantal toestellen tussen de 714 en 1032 moet liggen, dus het totale aantal toestellen valt binnen de gebruikte normen.

Tabel 2: Visie spreiding per dorp

	Aantal 0 t/m 14 jarigen	In de huidige situatie aanwezig		Op basis van norm op termijn nieuw te realiseren (richtlijn)		Op basis van norm op termijn vervallen (richtlijn)		Toekomstbeeld op basis van de norm		
		Plekken (incl schoolpleinen)	toestellen	Plekken	toestellen	plekken	toestellen	Plekken (incl schoolpleinen)	Bovendorpse plek	Toestellen totaal
Beilen	1763	44	292	1	44	5	58	30-57		220-333
Westerbork	834	24	162	1	18	2	38	16-25		103-156
Smilde	788	8	60	7	40	0	0	12-25		90-136
Bovensmilde	605	14	80					11-21		79-115
Hoogersmilde	239	5	35		2	1	6	4-9		31-45
Hooghalen	159	4	29					3-5	1*	26-36
Wijster	162	4	26		1			3-6	1*	27-37
Nieuw Balinge	156	5	41				5	3-5	1*	26-36
Hijken	136	6	27			1		2-5	1*	24-32
Witteveen	69	2	19					1-2	1*	15-19
Mantinge	46	-	1	1	5			1		6-8
Elp	35	3	16			1	3	1	1*	11-13
Spier	45	2	12		2		2	1-2	1*	12-15
Zwiggelte	28	3	26			1	15	1	1*	10-11
Drijber	28	2	18			0	7	1	1*	9-11
Balinge	22	2	14				4	1	1*	9-10
Oranje	21	1	8		1			1	1*	9-10
Garminge	17	-	-	(1)	(1)			0-1		2-3
Orvelte	5	-	-					0		0-1
Holthe, Lieving, Makkum	57	1	5						1	5
Buitengebied overig	785 (391 9+)	-	-						*11)	
Totaal	6.000	130	871	10	113	11	138	92 – 174 plekkentotaal		714- 1032

*Bovendorpse speelplek : Voorzieningen jeugd buiten de bebouwde kom (vnl. 9+) (totaal 66 toestellen verspreid over 11 locaties in dorpen, zijn al verwerkt in kolom plekken en toestellen voor het betreffende dorp). Het gaat om dorpen waar op basis van kinderen uit het dorp zelf geen voorziening zou komen voor grotere kinderen(12-14 jr).

Om duidelijker weer te geven wat er in de grotere dorpen per buurt moet gebeuren om te komen tot een evenwichtige spreiding, volgt hier tabel 3:

Tabel 3: visie spreiding per buurt voor de grotere dorpen

	Aantal 0 t/m 14 jarigen	In de huidige situatie aanwezig		Op basis van norm op termijn nieuw te realiseren (richtlijn)		Op basis van norm op termijn Vervallen (richtlijn)		Toekomst op basis van de norm	
		Plekken (incl schoolpleinen)	toestellen	Plekken	toestellen	plekken	toestellen	Plekken (incl schoolpleinen)	Toestellen totaal
BEILEN									
1 Langkampen	191	3	15		9			2-5	24-37
2 De Ronge eo	174	4	39				6	2-5	21-33
3 Schapendrift /Venne	111	5	30			1	10	2-3	14-20
4 Beilen-West	394	8	63					7-13	50-75
5 Veenakker/ Molenakkers eo	126	3	21					3-4	15-24
6 Vos vSteenwijk	15	2	23			1	11	1	2-3
7 centrum	98	2	13					1-3	12-19
8 't Spiek eo	155	9	57			3	28	3-6	16-29
9 Kalmoes eo	93	4	21				3	2-3	12-18
10 Nagtegael 1 2	346	3	9	1	35			7-14	44-66
Overig in Beilen	60	1	1						
Beilen totaal	1763	44	292	1	44	5	58	30-57	220-333
WESTERBORK									
1 Kampen eo	232	7	47				3	6-8	30-44
2 Hooimaveld	206	4	11	1	16			3-8	27-39
3 Zandhoeklaan	58	1	5		2			1	7-11
4 Lindelaan eo	84	3	31			1	15	2	10-16
5 Pieterberg eo	95	2	12					2	12-19
6 Zuideinde/ Marsdijk eo	58	4	31			1	20	0-2	7-11
7 De Hoven	83	2	16					2	10-16
Overig Westerb.	18	1	9						
Westerbork totaal	834	24	162	1	18	2	38	16-25	103-156
SMILDE									
1 Molenwijk	243	2	16	2	15			4-8	31-46
2 Lijsterstraat eo	116	2	9		5			2-4	14-22
3 Centrumgebied	30	0	0	1	4			1	4-8
4 Oranjestraten	216	4	35	2	6			4-9	28-41
5 Bomenbuurt	41	0	0	1	5			0-1	5-7
6 Tramweg eo	61	0	0	1	5			1-2	8-12
Overig in Smilde	81	0	0						
Smilde	788	8	60	7	40	0	0	12-25	90-136

Wijzigingen in het aantal toestellen

Volgens bovenstaande tabellen moeten 138 van de huidige toestellen verwijderd worden om niet boven de maximum norm uit te komen. Op andere plekken zouden er 113 toestellen bij moeten komen om aan de minimum norm te kunnen tippen. Dit is dan wel een streefgetal en een richtlijn, maar het geeft wel de grote verschillen aan per dorp/buurt. Uiteraard is het niet de bedoeling om drastisch alle toestellen die teveel zijn weg te halen, en elders neer te zetten. Hoe moet je hier in de praktijk wel mee omgaan?

- Als er geen vrijwilligers voor een speeltuin zijn, en geen overeenkomst, dan worden de toestellen weggehaald, als de toestellen volgens de normen kunnen vervallen. Zijn er wel vrijwilligers, dan kunnen toestellen in overleg worden weggehaald, of kan worden overwogen om de toestellen te laten staan tot ze versleten zijn. Er is altijd zomogelijk overleg en anders bekendmaking noodzakelijk.
- De toestellen waarvan is aangegeven dat ze kunnen komen te vervallen, kunnen in veel gevallen blijven staan tot dat de toestellen zijn versleten.
- Enkele scholen zullen in de toekomst verdwijnen door het vormen van brede scholen, of andere ontwikkelingen. Dit zal ook een ander beeld geven voor sommige buurten. Deze ontwikkelingen moeten meewegen voor een buurt met een school.
- Er zijn buurten en dorpen met relatief weinig toestellen. Om deze een betere situatie te gunnen, zullen er in andere buurten toestellen moeten worden ingeleverd.
- We zouden per dorp moeten inzoomen op de situatie. Dit kan door het maken van speelplannen per buurt/dorp.

4.3.4 Speelplannen per dorp/buurt

In dit beleidsplan wordt globaal een beeld gegeven van de gewenste situatie per buurt/dorp. Om dit exact te bekijken zou het een idee zijn om Dorp/buurtspelplannen op te stellen waar je meer kan inzoomen op bepaalde behoeften en kansen. Samenwerking is mogelijk met bijvoorbeeld Stichting Welzijnswerk Midden-Drenthe, verenigingen voor plaatselijk belang, speeltuinverenigingen, scholen, et cetera. Er kan dan gekeken worden of bepaalde accenten anders gelegd moeten worden. Bijvoorbeeld leeftijdscategorieën en speelwaarde. Momenteel kijken de vrijwilligers vaak alleen naar hun eigen plekje, waar dan de gebruikelijke speeltoestellen voor een algemene groep (4-8 jaar) worden geplaatst. Breder kijkend kan een plek misschien beter worden omgevormd of aangevuld met natuurlijk spelen, sport of driegeratie inrichting.

Onderwerpen waar per dorp op kan worden ingezoomd:

- Wat voor speelruimte is er: formeel en informeel
- Barrières, belemmeringen, knelpunten verkeer
- Combinaties met andere voorzieningen: scholen, dorps huis, mfa, sportveld.
- Wat is er nu: aantal speelplekken, leeftijdscategorieën, kinderen, toestellen
- Wat vinden de kinderen (zie ook enquête)
- Is er voldoende sociale controle
- Bovendorpse speelplek, natuurspeelplek, sportplek
- Een buurt is dynamisch. Jonge kinderrijke buurten hebben vaak na een aantal jaren relatief veel oudere kinderen, en weer later relatief veel jongeren.

4.3.5 Ruimtelijke ordening: rekening houden met speelwaarde

- Overeenkomstig het advies van het ministerie willen we streven naar de norm van 3% speelruimte. Vooral in nieuwe wijken zou dit direct bij de planvorming meegenomen moeten worden (zie ook paragraaf 2.3.2).
- Verder moet speelruimte ingepland worden op gunstige plekken: centraal, verkeersluw en met zicht vanuit de woningen op de speelplek. Geplande formele speelruimte in bestemmingsplan moet ook als zodanig benoemd worden, zodat er bij realisatie geen verrassingen bij de inspraak volgen. Bovendien moet het plaatsen van speeltoestellen in groenvoorzieningen altijd mogelijk zijn.

4.4 Samen werken aan speelruimte

4.4.1 Betrokkenheid van buurten

Initiatieven voor nieuwe plannen kunnen komen van de gemeente of vanuit vrijwilligers uit de buurt. Het is vaak een hele opgave om een initiatief voor een speelvoorziening realiteit te laten worden. Om dit succesvol te laten verlopen is het belangrijk om omwonenden in een vroeg stadium bij plannen te betrekken. Door betrokkenheid van buurtbewoners gaan zij zich ook medeverantwoordelijk voelen voor een speelterrein.

Inspraak

Inspraak vindt plaats bij totstandkoming van een speelvoorziening. Bewoners kunnen meebeslissen over de inrichting van de speelplek. Ook is er mogelijkheid voor zelfwerkzaamheid. En niet te vergeten de inspraak van de doelgroep: de kinderen. Bij de juiste benadering kunnen zij een heel goede inbreng hebben: waar spelen ze het liefst en wat willen ze graag doen.

Kinder- en jongereninspraak:

Kinderen en tieners gebruiken hun woonomgeving intensief. Zij kunnen aangeven wat ze nodig hebben. Bovendien wordt op die manier gewerkt aan een vorm van maatschappelijke opvoeding. Uiteraard moet rekening worden gehouden met de leeftijd van kinderen, elke leeftijdsgroep vereist een speciale aanpak.

Voorbeelden:

- Interviewen bij de speelplek
- Maak een collage of tekening van je droomspeelplek voor jouw buurt
- Maak een fotoreportage van jouw woensdagmiddag in de buurt
- Enquête voor oudere kinderen

Volwasseninspraak

Voor ouders/volwassenen spelen vaak andere belangen. Handig is om twee avonden te plannen, 1 voor het inventariseren van wensen en klachten, en 1 voor inspraak op het plan.

Wees helder over het proces, het geld,

Betrek de actoren: bewoners, scholen, vrijwilligers, Speeltuinoverleg, buurtverenigingen, peuterspeelzalen, woningbouw. En heb oog voor de tegenstanders.

Tolerantie

Het komt regelmatig voor dat er tegenstanders zijn, die bijvoorbeeld vanuit angst voor overlast bezwaar maken. Door deze angsten te bespreken, uitleg te geven, en misschien onderdelen te wijzigen, worden angsten vaak weggenomen. Lawaai van je eigen kinderen is meestal niet storend. Anders is dat als je geen kinderen gewend bent. Van omwonenden mag verwacht worden dat ze een zekere tolerantie hebben ten opzichte van de kinderen. Aan de andere kant mag je verwachten dat de inrichters rekening houden met bewoners. Bijvoorbeeld door een buffer aan te leggen van groen tussen speeltuin en tuin. Dit moet echter niet ten koste gaan van de zichtbaarheid van de plek vanuit de woningen. Vooral voor de kinderen tot 6 jaar is zichtbaarheid een belangrijke voorwaarde.

Participatie buurten: de sociale speelomgeving

Speelruimte zonder meer is niet genoeg. Even belangrijk is de sociale speelomgeving: het netwerk van personen en organisaties rondom de speelruimte.

Bij speelvoorzieningen in Midden-Drenthe is een hoog participatieniveau al jaren gebruikelijk, namelijk dat bewoners niet alleen geïnformeerd worden of mee mogen praten, maar ook meedoen. Bewoners nemen uitvoerende taken op zich in aanleg, beheer en organisatie. Ook zijn zij vaak initiatiefnemers voor ontwikkelingen in de speeltuin.

Vanuit de gemeente vergt goede bewonersparticipatie tijd, zorgvuldigheid, een open mind, en een goede strategie en ondersteuning. In de loop der jaren is de manier van werken bijgeschaafd tot een redelijk goede werkwijze, maar een die zeker ook nog verbeterd kan worden. Aandachtspunten:

- Verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid
- Wie mag een overeenkomst aangaan
- Hoe om te gaan met buurten waar participatie niet van de grond komt.
- Nieuwe vrijwilligers en binding van bestaande vrijwilligers.
- De gemeente moet zien om het beste in de bewoners naar boven te halen, binnen de mogelijkheden.

De randvoorwaarden van dit systeem zijn:

- deskundige ondersteuning (gemeente/Welzijn Midden-Drenthe)
- helder omschreven bevoegdheden (in de overeenkomst)
- juridisch afgedekte aansprakelijkheid
- zorg voor continuïteit (voldoende budget)
- heldere communicatie, procedures en afgrenzingen (gemeente/Speeltuinoverleg)
- laten zien wat er gebeurt als er geen participatie is. Geen overeenkomst: sluiten of uitsterfconstructie (toestellen weghalen als ze versleten zijn en niet vervangen.)
- Laagdrempeligheid

4.4.2 Organisatie en budgetten

Gemeente en Speeltuinoverleg

Een groot deel van de organisatie rond de speeltuinen in Midden-Drenthe is goed voor elkaar. Vanuit de gemeente is er het Team Spelen dat goed functioneert, zowel wat betreft onderhoud als de contacten naar de buurten.

De gemeente heeft een convenant met Vereniging Speeltuinoverleg Midden-Drenthe, die de belangen van de vrijwilligers in de speeltuinen behartigt. Ook dit functioneert goed, en er is wederzijds overleg. Twee maal per jaar is er overleg tussen gemeente en het bestuur van Speeltuinoverleg. Het is wenselijk om twee keer per jaar de wethouder hierbij aanwezig te laten zijn, zoals de afgelopen jaren gebruikelijk is. Er is op dit moment geen behoefte om het convenant te wijzigen.

Organisatie van buurten

Inmiddels zijn er voor bijna alle speelplekken overeenkomsten tussen gemeente en een buurt of school. Bij voorkeur wordt de overeenkomst aangegaan met een rechtspersoon (vereniging of stichting). Met het oog op verantwoordelijkheden en aansprakelijkheid is dit echter niet vereist, en kan de overeenkomst ook worden getekend door (minimaal 3) buurtbewoners.

Een ander verhaal zou het zijn als de grond ook in eigendom zou zijn van de bewoners, en zij volledig verantwoordelijk en aansprakelijk is voor het geheel van de voorziening. Veel bewoners zien de oprichting van een vereniging/stichting als een (te) grote drempel, wat is gebleken uit ervaringen in buurten waar geen buurtverenigingen zijn waar ze bij kunnen aansluiten.

De voordelen van een vereniging/stichting is dat de organisatie rond een speeltuin beter controleerbaar is en het geen 'eenmansbedrijf' is. Ook krijgt een speeltuin zelf geen fondsbijdragen als er geen vereniging/stichting is. We blijven het dus wel stimuleren.

Aansprakelijkheid

Er is nog wel eens onduidelijkheid over aansprakelijkheid ten aanzien van speelvoorzieningen. Wanneer is wie aansprakelijk?

In het geval de gemeente eigenaar is van de grond zijn alle speeltoestellen die 'aard- en nagelvast' in de grond zijn geplaatst, door natrekking eigendom van de gemeente. De gemeente is dan als eigenaar van die speeltoestellen verantwoordelijk voor het onderhoud. Het maakt niet uit wie dat heeft geplaatst en of de gemeente daarvan op de hoogte is. Dat geldt natuurlijk ook voor andere grondeigenaren.

Er is sprake van 'aansprakelijkheid' als de volgende 5 zaken alle aan de orde zijn:

- Schade: er is sprake van schade die op geld waardeerbaar is, materieel of immaterieel. Bijv. dokterskosten bij een gebroken arm
- Causaal verband: Er moet bewezen zijn dat de schade veroorzaakt is door bijv. de gebrekkigheid van het speeltoestel.
- Onrechtmatige daad: als aan de verplichtingen is voldaan is er geen sprake van onrechtmatige daad.
- Toerekenbaarheid: normaal wordt de schade toegerekend aan de bezitter van het toestel, in het besluit is echter geregeld dat de toerekenbaarheid bij de beheerder ligt. Dat kan dus de gemeente zijn (ook bij scholen), de buurtvereniging (al is de speeltuin eigendom van de gemeente).
- Relativiteit: de regelgeving waar men zich op beroept moet de belangen beschermen die geschonden zijn.

Voor speeltoestellen op gemeentegrond is de aansprakelijkheid en de verzekering goed geregeld. Bewoners hebben geen rol in het onderhoud waar het de veiligheid van het toestel betreft. Een uitzondering is het onderhoud van de ondergronden. In de overeenkomst is geregeld dat bewoners de ondergrond los moeten houden zodat er voldoende valdemping blijft. Wellicht kan deze regel er beter uitgehaald worden, zodat er helemaal geen verantwoordelijkheid voor de veiligheid van het toestel bij de bewoners meer ligt.

Voor toestellen die niet op gemeente grond staan is het anders. De gemeente is niet verzekerd voor iets wat gebeurt op niet- gemeentegrond. De eigenaar van de grond dient zelf te zorgen voor verzekeringen en het onderhoud. Echter, als er een overeenkomst is met de gemeente voor beheer en onderhoud, trekt de gemeente aansprakelijkheid naar zich toe, die wellicht niet door de verzekering wordt gedekt. In Midden-Drenthe hebben we voor bijna alle schoolpleinen en voor enkele buurtspeeltuinen toestellen in beheer die niet op gemeentegrond staan en dus niet door de verzekering worden gedekt.

In de gevallen waar een ander dan de gemeente de eigenaar van de grond is, is die eigenaar in eerste instantie aansprakelijk als er een gebrekkige veiligheid is. Echter, de verzekeraar zal in dit geval de gemeente gaan aanspreken als er sprake is van slecht onderhoud, niet bijgewerkte logboeken of ongecertificeerde toestellen. De gemeente is hier echter niet voor verzekerd. We lopen dus als gemeente wellicht een (onverzekerd) risico indien er een ongeval gebeurt bij een school oid.

Voor de scholen moet daarom gezocht worden naar een ander soort samenwerking, waarbij de eventuele werkzaamheden door de gemeente geen problemen opleveren voor de verzekering. Dit moet nader worden uitgewerkt en juridisch en verzekeringstechnisch worden beoordeeld.

Voor buurtspeeltuinen geldt dat deze bij voorkeur op gemeentegrond moeten liggen. In uitzonderingsgevallen moet net als bij de scholen worden gezocht naar een betere oplossing.

Vereniging/stichting: in bijna alle situaties geldt, dat bij activiteiten vrijwilligers voor zichzelf aansprakelijk zijn. Alleen bij hoge uitzondering kan ook het bestuur van een vereniging o.i.d. aansprakelijk gesteld worden. In principe is het dan ook voor de aansprakelijkheid niet van belang of er een vereniging of stichting is.

Elk schadegeval of ongeval is uniek en moet apart bekeken worden om te bepalen of en wie er aansprakelijk voor gesteld kan worden. Dit zijn echter hoofdlijnen die wel een duidelijke richtlijn geven

Losse speeltoestellen

De natrekkingsregel geldt niet voor draagbare speeltoestellen zoals kunststof klimkastelen, trampolines en kinderbadjes die door ouders van kinderen op een mooie dag op gemeentegrond zijn geplaatst. Hiervoor zijn degenen die de toestellen plaatsen zelf verantwoordelijk. Het kan anders worden als de gemeente niet optreedt als zulke eigen initiatieven plaatsvinden. Als de gemeente dergelijke niet gecertificeerde apparaten laat staan kan de gemeente uit nalatigheid aansprakelijk gesteld worden.

Het verdient aanbeveling om goed te controleren op de aanwezigheid van dergelijke niet in overleg met de gemeente geplaatste toestellen.

4.5 Verschillende soorten speelplekken

In eerste instantie zijn speeltuinen plekje met speeltoestellen, waar kinderen elkaar ontmoeten en spelen. Met dit beleidsplan willen we pleiten om meer aandacht te schenken aan bijzondere doelgroepen en bijzondere plekken.

4.5.1 Buurtspeelplekken

De basis voor speelgelegenheid voor kinderen wordt natuurlijk gevormd door de gewone speeltuinen in de buurt. Deze zijn en blijven belangrijk als informele plek voor kinderen om elkaar te ontmoeten in de eigen omgeving, vanaf jonge leeftijd. Dit is ook de startplek voor buurtactiviteiten, ontmoeting van volwassenen door participatie en activiteiten. De plek waar de buurt zeggenschap over heeft, binnen de mogelijkheden die er zijn.

Plaats van de speelplek in de woonomgeving

De beste plek voor een speelplek is een centrale plek in een wijk, of bijvoorbeeld langs een looproute of een plek waar kinderen graag komen. Een speelplek moet goed bereikbaar zijn. Bij nieuwe plannen moeten speelvoorzieningen dan ook in een vroeg stadium worden ingepland, om te voorkomen dat ze op een overgebleven onlogisch gelegen plekje worden gezet. Zoals eerder gezegd, bespelen kinderen de hele woonomgeving. De speelvoorzieningen moeten hierin goed geïntegreerd worden. Een speelruimte is het succesvolst als deze langs een veel gebruikte route ligt, zoals een route naar school of een langzaamverkeerroute.

Leeftijd

Bij het realiseren van een nieuwe speelvoorziening is er nogal eens angst bij omwonenden voor rondhangende jongeren. In de praktijk valt de overlast bijna altijd mee. En jongeren zijn relatief veel buiten, en ontmoeten vrienden veelal buiten. Het is dan belangrijk dat hier ruimte voor is.

Er zijn meer jongens dan meisjes die 'rondhangen'. Meisjes zijn daarbij vaker toeschouwer, terwijl jongens meer sportieve activiteiten doen. Voor meiden van 11 tot 14 jaar is sociale veiligheid heel belangrijk.

Behalve winkelcentra, zijn vooral trapveldjes, baskets e.d. in trek. Buurtsportplekken als multisportcourts of skatevoorzieningen zijn erg aantrekkelijk voor de oudere kinderen en jongeren. Een trend is momenteel pannavoetbal: een klein voetbalveldje met boarding. Verder kan voor deze leeftijdsgroep worden gedacht aan tafeltennis, speciale klimtoestellen voor 10+, en eventueel speeltoestellen met een digitaal/computer aspect.

Meiden in deze leeftijd 'spelen niet', maar als het er staat doen ze dat wel. Suggesties: duikelrek (hoog), mandschommel, klimtoestel met overkapping (klimmen en kletsen). En heel belangrijk is natuurlijk dat er plekken zijn waar jeugd kan zitten, hangen, het liefst op een plek waar wat te beleven valt.

4.5.2 Schoolpleinen

De schoolpleinen zijn en blijven belangrijke speelplekken voor kinderen, zowel onder schooltijd als na schooltijd. Doordat er meer ruimte is dan in de meeste speeltuinen, ze meer gericht zijn op de oudere kinderen dan de meeste speeltuinen en doordat het voor kinderen na schooltijd een natuurlijke plek is om nog even te spelen, zijn deze plekken van belang voor de buurt. En waarom voorzieningen dubbel aanbieden als het te combineren is? We hebben vergeleken met andere gemeenten de luxe situatie dat het bijna vanzelfsprekend is dat de gemeente meewerkt aan goede voorzieningen op het schoolplein die ook voor de buurt te gebruiken zijn. Wel is het de bedoeling dat er meer inbreng (financieel) vanuit de scholen komt, en dat de aansprakelijkheid helder en goed wordt geregeld in de toekomst. De overeenkomsten voor beheer en onderhoud tussen gemeente en scholen zijn proforma per 31-12-2011 beëindigd door de gemeente. Vanaf 2012 komen er nieuwe overeenkomsten, in overleg met de besturen van de scholen.

4.5.3 Bovendorpse plekken

Er zijn relatief veel kinderen in het buitengebied. Voor kinderen vanaf een jaar of 9 zou er een locatie moeten zijn binnen 3,5 km, waar ze andere kinderen kunnen ontmoeten, en waar ze kunnen spelen en sporten. De ideale locatie is bij een andere voorziening, zoals een dorps huis of school. Voor 11 kernen is in de visie aangegeven dat een bovendorpse plek wenselijk is. Het gaat om Hooghalen, Wijster, Nieuw-Balinge, Hijken, Witteveen, Elp, Spier, Zwiggelte, Drijber, Balinge, en Oranje. Per dorp kan worden gekeken welke plek het meest geschikt is om extra aandacht te geven voor de leeftijd van 9-14 jaar. Soms is er al een duidelijke plek die kan worden gezien als bovendorpse speelplek. Voorbeelden zijn Balinge (rondom het dorps huis en school), Nieuw-Balinge (bij dorps huis en school), Witteveen (bij dorps huis en school), Spier (Kalverkampen), Drijber (dorps huis), en Oranje (dorps huis).

- Deze plekken zijn bestaande speelplekken, die zonodig worden aangevuld met voorzieningen bedoeld om ook kinderen en jeugd buiten de dorpen een centrale ontmoetingsplek te bieden. We richting ons hierbij met name op kinderen van 9 jaar en ouder en eventueel kleinere kinderen met begeleiding.
- Het idee is dat kinderen in het buitengebied maximaal 3,5 km hoeven te fietsen om op een bovendorpse plek te komen
- Op deze plek kan informeel worden gesport (bijv voetbal, basketbal), er is ontmoeting mogelijk, minimaal 1 speeltoestel voor samenspel voor 9+, en eventueel is er een natuurlijke speelgelegenheid
- De inrichting moet zo aantrekkelijk zijn dat je het ervoor over hebt om er heen te gaan.

4.5.4 Sportplekken

Er zouden meer plekken moeten zijn waar kinderen kunnen sporten buiten verenigingsverband. Regelmatig zijn er vragen voor bijvoorbeeld trapveldjes of panna. Maar door het bieden van voorzieningen kunnen ook andere sporten gestimuleerd worden. Sportplekken hoeven geen aparte plekken te zijn. Ze kunnen prima worden gecombineerd met bovendorpse plekken, buurtspeeltuinen, schoolpleinen en natuurspeelplekken.

- Als er genoeg ruimte is om te bewegen....
- Als de speeltuin bedoeld is voor kinderen vanaf 7 jaar....
- Als er geen sportmogelijkheden direct in de buurt zijn.....

Dan zou er in de speeltuin mogelijkheid moeten zijn om te sporten!

In de buurten kan worden gekeken waar meer sportaccenten kunnen komen. Basketbal, voetbal, volleybal, maar ook fietscross, atletiek, multisportcourts, veldjes voor pannavoetbal. Vooral in een plattelandsgemeente kunnen dit plekken zijn die ook voor jeugd uit het buitengebied een ontmoetingsplek is, (zie 4.5.3 Bovendorpse plekken).

4.5.5 Natuurspeelplekken

Het streven is om met name in de drie grootste kernen (Beilen, Westerbork en Smilde) natuurspeelplekken te realiseren. In Westerbork is er al een plek gerealiseerd aan de Weglangan die als natuurspeelplek gezien kan worden. In Nagtegaal Beilen is een natuurpad met natuurspeel-elementen. Wellicht zijn er nog andere dorpen waar een wens is voor een natuurspeelplek. Natuurspeelplekken stimuleren creativiteit en beweging, en leren kinderen vertrouwd te raken met flora en fauna.

Nog openstaande vragen: Waar zijn natuurspeelplekken gewenst? Kunnen we instellingen voor natuureducatie (bijvoorbeeld IVN Midden-Drenthe) hierbij meer betrekken? Kunnen we eenvoudige natuurspeel-elementen stimuleren in de gewone speelplekken? (bijv. heuveltje, groen, zwerfkeien, speelaanleidingen).

4.5.6 Drie generatie plekken

Kinderen en jongeren zijn welkom in de speeltuin, volwassenen ontmoeten elkaar en doen werkzaamheden voor de speeltuin. Maar het is ook goed en leuk om de oudere generatie te betrekken bij de speeltuin!

Er is vergrijzing, en ouderen wonen langer zelfstandig thuis. Er is meer individualisering en minder sociale cohesie. Er is daardoor steeds meer eenzaamheid onder ouderen.

Door het creëren van drie-generatie-speelplekken, waar zowel kinderen, jongeren als volwassenen gebruik kunnen maken van beweegruimte, kan ontmoeting en beweging met elkaar gestimuleerd worden. Geschikte plekken zijn bijvoorbeeld grotere centrale plekken met een kleine afstand tot seniorenwoningen. Op deze plekken kunnen beweegtoestellen worden geplaatst, die de grote leveranciers tegenwoordig aanbieden. Ook kan worden gedacht aan jeu de boules, zitgelegenheid en activiteiten.

Er zijn al drie-generatieplekken (bijv. Nieuw-Balinge, Bovensmilde).

4.5.7 Plekken voor kinderen met beperkingen

Voor kinderen met een lichamelijke of geestelijke beperking is het belangrijk dat ze kunnen meedoen in de samenleving. Andersom is het zo dat kinderen zonder beperking kunnen omgaan met en leren van kinderen met een beperking. Speelbeleid moet er dus op gericht zijn dat kinderen samen spelen, gehandicapt of niet. Er zijn natuurlijk veel verschillende handicaps. Bij het inrichten van een speeltuin die ook toegankelijk is voor kinderen met een beperking, ligt in de praktijk de meeste nadruk op het motorisch beperkte kind, met of zonder rolstoel. Vooral de volgende uitgangspunten kunnen worden gebruikt:

- Uitnodigen tot samenspel
- Ook zintuiglijke ervaringen bieden.
- Voor rolstoelen begaanbare paden en ondergronden

Bij zwembad De Peppel in Beilen is een locatie gerealiseerd die toegankelijk is voor kinderen met een beperking. Helaas is het onmogelijk om elke speeltuin volledig toegankelijk te maken voor iedereen. Als er in de buurt een kind (of volwassene) is die graag wil spelen in de speeltuin maar hier vanwege zijn beperking niet terecht kan, kan dit worden aangekaart bij de gemeente zodat er (zo mogelijk) aanpassingen gedaan kunnen worden.

4.5.8 Overige bijzondere plekken

Begraafplaatsen

Op de begraafplaats Eursingerhof in Beilen staat een bescheiden speeltoestel, om kinderen die met hun ouders regelmatig een (kinder)graf bezoeken een eigen plek te geven. De reacties daar zijn positief. Indien deze wens er is bij een andere (grotere) begraafplaats dan zou dit mogelijk moeten zijn.

Sportvelden

Op enkele sportvelden staan speeltoestellen, bijvoorbeeld in Nieuw-Balinge. Dit is mogelijk als het gaat om gemeentegrond en er een overeenkomst is afgesloten.

Peuterspeelzalen

Ook voor openbaar toegankelijke buitenruimtes bij peuterspeelzalen geldt dat dit een goede voorziening is voor kinderen mede doordat het al onderdeel is van de leef- en groeiruumte van de kinderen.

De meeste peuterspeelzalen zijn gesitueerd in dorpshuizen. Dorpshuizen zijn geprivatiseerd maar de grond is nog in eigendom van de gemeente. Waar de speelvoorziening voor de peuterspeelzaal openbaar toegankelijk is en op gemeentegrond ligt, is het mogelijk om een overeenkomst voor beheer en onderhoud af te sluiten met de gemeente.

4.6 Vormgeving van speelplekken

4.6.1 Basisinrichting

Een goede basisinrichting biedt variatie in hoogten, materialen, afmetingen, kleuren, verhard en onverhard.

Spelen kan worden ingedeeld in verschillende spelvormen:

- Actie: rennen, fietsen, hinkelen, voetballen, klimmen
- Fantasie: vadertje en moedertje, indiaantje, paardje, winkeltje.
- Rust: zitten, praten

De speelruimte moet zo ingericht zijn dat er verschillende spelvormen mogelijk zijn, met voldoende speelwaarde voor de bedoelde leeftijdsgroep. Een goede speelvoorziening is meer dan een paar toestellen. Als er wipveren geplaatst worden, moeten deze geschikt zijn voor meerdere kinderen. In bijlage 4 staan veel tips voor inrichting en activiteiten.

Veranderbaarheid: het is ideaal wanneer op een speelvoorziening niet alles vastgelegd is. Met andere woorden: er moet een mogelijkheid bestaan om aan onderdelen in de speelplek zelf een eigen invulling te geven.

Kwaliteit: door zorgvuldig kleur- en materiaalgebruik willen we in de speeltuin bijdragen aan een goede beeldkwaliteit. Een mooie speeltuin die goed wordt bijgehouden draagt bij aan een goed gebruik. Toestellen die bij elkaar en bij de omgeving passen qua materiaal en kleurgebruik hebben de voorkeur.

4.6.2 Veiligheid

Voor speeltoestellen gelden strenge eisen, die beschreven zijn in het Warenwetbesluit 'Attractie- en speeltoestellen'. Als risico's herkenbaar zijn en in te schatten zijn voor kinderen zullen ze er behoedzaam mee omgaan. Kinderen leren beetje bij beetje, ze zoeken uitdagingen waarbij de moeilijkheidsgraad telkens een stapje hoger ligt. De veiligheidseisen zorgen ervoor dat kinderen zonder grote risico's dit leerproces kunnen volgen in de speeltuin. Juist in de speeltuin moet je er op kunnen vertrouwen dat het veilig is voor kinderen.

Behalve de technische veiligheid zijn er nog andere veiligheidsaspecten, die we hier specifiek willen benoemen omdat dit ook voor andere beleidsterreinen raakvlakken kan hebben:

Toezicht en informele controle: plaats een speelvoorziening niet op een plek waar niemand er zicht op heeft, maar bij voorkeur in het uitzicht van de ramen van woningen. Dit zal ook het vandalisme verminderen.

- Formele controle: politie, gemeente
- Informele controle: bewoners en passanten
- Semi-formele controle: bijvoorbeeld leerkrachten op de schoolpleinen

Speelvoorzieningen functioneren beter als ze in de buurt van een andere voorziening, zoals een buurthuis of school liggen. Er is toezicht, en de plekken worden vaak beter onderhouden. Slecht onderhouden en vervuilde plekken trekken immers meer vernieling en vervuiling aan.

Verkeersveilig

Een speeltuin kan voor een kind dichtbij zijn, maar als een drukke straat moet worden overgestoken om hier te komen, is dit eigenlijk geen geschikte speelplek voor dit kind. De beste plek is in een verkeersluwe omgeving.

Veiligheid van water

Bij de vormgeving van water bij een speeltuin, moet rekening worden gehouden met de kindveiligheid. Zorg voor een flauw verlopende oever: kinderen die per ongeluk in het water komen, komen niet diep en kunnen er eenvoudig uit. Een hek is vaak niet verstandig. Men moet voorkomen dat kinderen die voorbij het hek komen en in het water komen, er niet goed uit kunnen of niet snel geholpen kunnen worden.

Veiligheid van beplanting

Beplanting bij de speeltuin moet ook kindvriendelijk zijn. Vanzelfsprekend moeten er geen giftige planten gebruikt worden. Bij voorkeur ook geen struiken met doorns toepassen.

Geborgenheid

Een plek is het mooist als het geborgenheid biedt voor kinderen. Aspecten hierbij zijn herkenbaarheid, beschutting, zon, en een inrichtingsschaal die past bij de leeftijd. Met dit laatste wordt bedoeld dat kleine kinderen behoefte hebben aan kleinere, beschutte ruimtes, terwijl grotere kinderen grotere ruimtes kunnen hebben.

4.6.3 Duurzaamheid

We streven naar zoveel mogelijk gebruik van duurzame materialen in de speelgelegenheden. Voor speeltoestellen en meubilair worden de criteria die zijn opgesteld voor Duurzaam inkopen al toegepast. De grote leveranciers moeten hier overigens simpelweg op inspelen om de overheid als klant te behouden.

4.6.4 Honden in de speeltuin

Sommige mensen laten op de gekste plekken hun hond uit, ook in de speeltuinen. Op grond van de APV mogen honden niet op speelplekken komen, en moet hondenpoep die per ongeluk op voetpaden, speelweides en dergelijke terecht komt, opgeruimd worden. Een bordje 'verboden voor honden' is in de meeste gevallen een goed middel om mensen nog eens er op te wijzen dat in de speeltuin honden echt niet thuis horen. Bovendien kunnen vrijwilligers van de speeltuin anderen met behulp van het bordje makkelijker erop wijzen dat honden niet welkom zijn. De gemeente stelt bij speelvoorzieningen bordjes beschikbaar.

Hoofdstuk 5 UITVOERINGSPLAN

Dit beleidsplan geeft de hoofdlijnen voor de komende 10 jaar aan. Elke twee jaar wordt er samen met Vereniging Speeltuinoverleg een uitvoeringsplan gemaakt.

Voor de komende twee jaar (2012-2013) zijn de volgende uitvoeringszaken gepland.

5.1 Activiteiten

Thema: Spreiding van speelplekken en toestellen

- Waar ontwikkelingen zich voordoen, bijvoorbeeld bij initiatieven uit de buurt, vervangen van toestellen, wijzigingen bij scholen, wordt rekening gehouden met de normen uit het beleidsplan, om zo toe te werken naar een betere spreiding.
- Het ontwikkelen van een methode om te komen tot speelplannen per dorp of buurt. Waarbij het overleg hierover zo breed mogelijk wordt ingezet. In de speelplannen komen onder andere aan de orde: spreiding toestellen en plekken, verschillende soorten plekken en de speelwaarde aan de orde. In 2012 en 2013 hebben Smilde, Nagtegaal, Hooimaveld en Zwiggelte prioriteit.
- Voor nieuwbouwplannen en ruimtelijke ontwikkelingen de visie toepassen wat betreft de normen en de 3% richtlijn.

Thema: Samen werken aan speelruimte

- Bij alle plannen inspraak van de buurt benutten, inclusief de kinderen.
- Er wordt actief gezocht naar vrijwilligers bij buurtspeeltuinen, waar geen overeenkomst is met de gemeente. Als blijkt dat er geen participatie tot stand komt, worden de speeltoestellen verwijderd.
- De overeenkomsten tussen buurtspeeltuinen en gemeente worden geactualiseerd en zo aangepast dat enige aansprakelijkheid ten aanzien van de veiligheid van toestellen en ondergrond wordt uitgesloten.
- De huidige werkwijze voor buurtspeeltuinen wat betreft de organisatie handhaven.
- De financiële bijdrage per buurtspeeltuin wordt herzien, waarbij elke organisatie een basisvergoeding krijgt en een vergoeding op basis van het aantal speeltoestellen.
- Geen overeenkomsten tussen buurtspeeltuin en gemeente aangaan waar gemeente geen eigendom heeft. In bepaalde gevallen kan een aangepaste overeenkomst worden opgesteld, bijvoorbeeld bij een dorpshuis

Thema: Verschillende soorten speelplekken

- De gemeente en de schoolbesturen gaan samen op zoek naar een gepaste oplossing voor de schoolpleinen voor de aansprakelijkheid en financiering. Eventuele nieuwe overeenkomsten gaan gelden per 1-1-2012.
- De ontwikkeling van de speelvoorzieningen bij brede scholen volgen en het maken van speelplannen voor de gehele omgeving stimuleren.
- De oudere kinderen en jongeren tot en met 14 jaar een duidelijkere plek geven binnen de dorpen en buurten. Hiervoor het hulpmiddel van speelplannen inzetten om te komen tot bovendorpse plekken met voldoende uitdaging voor deze doelgroep.
- Initiatieven vanuit de buurt voor natuurspeelplekken, sportplekken, drie-generatie speelplekken, speelplekken voor kinderen met beperkingen en andere bijzondere plekken stimuleren.

Thema: Vormgeving van speelplekken

- Bij alle onderhoud, renovaties en nieuwe ontwikkelingen aandacht houden voor de vormgeving van de speelplekken.

5.2 Financiën

- Het aantal speelvoorzieningen in de nieuwbouwwijken Nagtegael in Beilen en Hooimaveld in Westerbork is onvoldoende. Ontwikkeling vanuit het onderhoudsbudget is niet mogelijk. Hiervoor is een extra budget nodig van € 50.000 voor ontwikkeling van deze speelvoorzieningen.
- In geheel Smilde is het aantal speelplekken onvoldoende. Hier is een inhaalslag gewenst. Ook hiervoor is aanvullend budget van € 25.000 noodzakelijk.
- Voor de plaatsing van extra voorzieningen voor de oudere kinderen en jongeren tot 15 jaar is aanvullend budget gewenst van € 25.000.

De komende tijd wordt er extra geld gevraagd voor de uitvoering van enkele speerpunten in de periode 2012- 2013.

Uitbreiden speelvoorzieningen Nagtegael en Hooimaveld	€ 50.000
Dorpsspeelplan Smilde en realisatie speelvoorzieningen	€ 25.000
Realisatie bovendorpse voorzieningen	<u>€ 25.000 +</u>
Totaal benodigd 2012-2013	€ 100.000 (excl btw)

Literatuur

- Materialen en kennis zoals beschikbaar gesteld tijdens de cursus Gemeentelijk Speelruimtebeleid, door buro Speelruimte en OBB-ingenieurs (juni 2009)
- Handboek veiligheid voor speelvoorzieningen
- Handboek speelruimtebeleid 1999 (Nuso en Jantje Beton)
- Spelen met ruimte, handboek gemeentelijk speelruimtebeleid
- Inspiratieboekje Natuurlijk spelen Amersfoort
- Playground van de Toekomst (TNO-rapport)
- Landje Pik (buro Speelruimte)
- Jeugdnota
- Groenbeleidsplan Gemeente Midden-Drenthe 2006-2015
- Platteland leeft
- Deltaplan spelen (NUSO)1997
- Childstreet 2009
- Senternovem – criteria voor duurzaam inkopen van straatmeubilair (2008, iov VROM)
- Een visie op duurzaam inkopen en ondernemen 2009 (Boer Speeltoestellen)
- Tuin&Landschap